

Handlingsprogram

Innehåll

1. Ideologi.....	2
2. Demokrati.....	5
3. Familj och civilsamhälle.....	6
4. Ekonomi.....	8
5. Arbetsmarknad.....	10
6. Utbildning.....	13
7. Rättspolitik.....	17
8. Invandring och integration.....	20
9. Sjukvård och hälsa.....	23
10. Socialpolitik.....	26
11. Kultur.....	28
12. Miljö.....	30
13. Utrikespolitik.....	32
14. Försvar och säkerhet.....	35

1. Ideologi

De tre kullarna, naturrätten och den kristna etiken – idétraditionens utgångspunkter

Kristdemokratiska Ungdomsförbundet utgår i sin syn på samhället från den kristdemokratiska idétraditionen. Denna ideologiska utgångspunkter finner vi i den humanistiska tradition som slår vakt om människans värdighet och den kristna människosynen. En tradition som hämtar sin näring från vad som kallas de tre kullarna: Akropolis, Capitolium och Golgata, syftandes på antikens Grekland, Rom samt kristendomen vilka utgör grunden för den västerländska civilisationen. Dessa epokers lärdomar är relevanta även för oss idag och vi har ett ansvar att bevara och utveckla dem. Ur det grekiska arvet härleds den demokratiska statsformen och den politiska filosofin. Ur grekisk filosofi och romersk rätt härleds insikten om naturrätten, tanken att rätten och de moraliska värdena ligger nedlagda i naturen och att dessa därför i grunden är oföränderliga, universella samt möjliga att mogna till. Till detta kommer även den judeo-kristna etiken och människosynen utkristalliserad genom t.ex. de tio budorden samt den gyllene regeln vilken fostrar människan till respekt, ansvar och solidaritet.

Människan ensam är alla politiska strävandes mått. Människovärdet är lika för alla och grunden för alla andra rättigheter. Denna värdighet kan aldrig bortförhandlas eller förbrukas och är därför absolut. Värdigheten är en del av den mänskliga naturen och de tillhörande rättigheterna är en del av naturrätten. Med människovärdet följer rätten till en fri utveckling av den egna karaktären. Denna frihet ger människan möjlighet till moraliska val. Varje människa har således ett ansvar inför sitt eget samvete samt andra människor. En ansvarstagande politik skall därför främja och ge förutsättningar för goda relationer, normer och regler som utvecklar människan och ger henne möjlighet att nå sin fulla och unika potential. Såsom människor har vi alla ett gemensamt ansvar för hur samhället ser ut.

Den kristdemokratiska ideologins praktiska innehåll sammanfattas under de fem grundpelarna: Personalism, ofullkomlighet, subsidiaritet, solidaritet och förvaltarskap.

Personalism – att se hela människan

Människan är betydligt mer än bara en medlem i ett kollektiv men också som mer än en isolerad individ. Vi människor existerar i första hand som personer i samspel med andra; detta perspektiv kallar vi personalismen.

Människan är varken endast styrd av drifter eller av ren idealism. Vi har en kropp men också en själ, vi har materiella likväl som själsliga och andliga behov. Detta innebär att människan är en gemenskapstörstande samhällsvarelse som tillsammans med andra söker utlopp för sin natur.

Människan kan också i egenskap av moralisk varelse agera förnuftigt och ansvarsfullt. KDU vill därför verka för alla människors frihet att utveckla sin person inom de gemenskaper som de lever i. Det är ett politiskt uppdrag att säkra människans frihet. Frihet förverkligas genom egenansvar och medansvar. Friheten får dock aldrig bli ett självändamål som står över andra egenvärden som ryms i den kristna etiken och människosynen. Det personliga förverkligandet av friheten är helt enkelt inte möjligt utan ett ansvarstagande för den egna personen, medmänniskorna och samhället. En av grundbultarna i den kristdemokratiska ideologin är insikten om människans starka behov av gemenskap. I gemenskapen kompletterar vi varandra och vår ofullkomlighet kompenseras. Friheten och rätten till familjebildning och ingående i föreningar är centralt för oss kristdemokrater, och vi menar att staten måste ge de små gemenskaperna frihet och utrymme att utvecklas. Dessa gemenskaper kan vara familjen, vänkretsen, jobbkompisarna, klasskamraterna eller en förening.

Varje människa föds med ett okränkbart värde, utrustad med personlighet och unika talanger. Vi menar också att människans talanger och personlighet utvecklas i mötet med andra. I en gemenskap där personen blir sedd och bekräftad, och där trygghet och ömsesidig respekt råder, kan människan växa,

utveckla sina talanger och hjälpa andra att göra samma sak. Därför menar vi att små gemenskaper är byggestenarna i ett gott samhälle.

Vi vänder oss mot den individualistiska atomism där människan ses som isolerad och helt autonom varelse och menar hur detta visar på en bristande insikt om människans natur. Människor står ohjälpligt i beroendeställning till varandra; som barn och som gamla, genom behovet av gemenskap eller stöd. Människans frihet att forma sitt personliga liv måste hållas högt men likaså ansvaret och hänsynen gentemot omgivningen. Vi vänder oss likaså mot kollektivismen som underordnar människan ett kollektiv. Människan får aldrig reduceras till en kugge i ett maskineri där varje persons unika drag förtrampas. Kollektivistiska ideologier fokuserar på att ensidigt värna en viss samhällsgrupps intressen, med utgångspunkt i exempelvis klass, kön eller etnicitet. I dessa ideologiers natur ingår även att ställa den egna gruppens intressen mot andra grupper.

Den personalistiska människosynen står i skarp kontrast till sådana kollektivistiska tankegångar. Vi kristdemokrater ställer inte olika samhällsgrupper mot varandra, vi verkar för det gemensamma bästa och målet för politiken är för oss att var och en ska få möjlighet att växa och utveckla sin fulla mänskliga potential i ett samhälle där gemenskap råder.

Ofullkomlighetstanken – alla människor felar

Ofullkomlighetstanken innebär att vi i allt politiskt arbete utgår från att människan har både goda och onda sidor. Detta får tre konsekvenser. För det första måste alla utopiska projekt och ideologier avvisas. Kristdemokratin är antiutopisk. Felbara människor kan aldrig skapa ett ofelbart politiskt system. Vi kan förbättra samhället men aldrig uppnå det perfekta samhället. Detta är inte pessimism utan en ödmjuk och realistisk inställning till politiken och människans möjligheter.

För det andra. Inga maktutövare är perfekta. För att förhindra missbruk måste en maktbalans finnas i staten mellan de lagstiftande, styrande och dömande organen. Det nuvarande svenska systemet baserat på parlamentarisk maktkoncentration bör därför förändras. Samma sak gäller inom ekonomin där vi förespråkar en samhällsekonomi där konkurrens råder och ägandet är spritt.

För det tredje. Att fela är något typiskt mänskligt. Alla människor förtjänar därför en andra chans och möjlighet till bättring. Detta synsätt skall prägla det juridiska systemet och vara vägledande i bemötandet från all offentlig verksamhet.

Subsidiaritetsprincipen – beslut på rätt nivå

Subsidiaritetsprincipen innebär att alla beslut ska tas på lägsta möjliga ändamålsenliga nivå. Detta innebär att vad den enskilde, familjen, föreningen eller kommunen bäst kan avgöra ska den också få besluta om utan att högre institutioner som staten eller EU lägger sig i.

Beslutsrätten får endast flyttas från den enskilde och de mindre gemenskaperna i dessa fall de inte längre klarar av sina uppgifter. De uppgifter som medborgaren kan utföra ensam; i familjen och i frivilligt samarbete med andra, ska alltid förbehållas denne. Subsidiaritetsprincipen innebär även att de större gemenskaperna har ett ansvar att stötta och hjälpa de mindre gemenskaperna. Denna hjälp skall vara stödjande och inte styrande.

Samtidigt poängterar principen att beslut ska tas på lägsta möjliga effektiva nivå. Till exempel måste miljö- och fredsfrågor samt bekämpning av internationell brottslighet lösas på mellanstatlig nivå. Grundprincipen är dock att makten ska skall utgå från den enskilde människan och de små gemenskaperna.

Solidaritetsprincipen – ansvar för sina medmänniskor

Varje människa har ett ansvar för sig själv men också för sina medmänniskor. Mänskligheten utgör en gemenskap, om än mycket abstrakt, och vi har alla ett moraliskt och ofrånkomligt ansvar att hjälpa och stödja varandra. Detta gäller internationellt likväl som nationellt. När krig och terror härskar och

människor förvägras ett värdigt liv kan vi inte tåla utan måste göra allt som står i vår makt för en fredlig och rättvis värld.

Naturrätten och den kristna människosynen öppnar våra ögon för ansvaret för varandra. Solidaritet är ett uttryck för människans sociala natur och motiveras av principen om människovärdet. Målet att skapa ett värdigt liv för alla människor förpliktigar oss till ett solidariskt förhållningssätt.

Detta gäller i den nära omgivningen, likväl som nationellt och internationellt, och får aldrig innebära att solidariteten stannar vid människor av den egna grupp tillhörigheten utan måste i denna bemärkelse vara gränslös. Solidariteten måste främst rikta sig till dem i vår närhet, nationellt eller internationellt, som är i störst behov av den och erbjuda hjälp som uppmuntrar till egenansvar och möjliggör egenmakt.

Förvaltarens ansvar – ansvar för kommande generationer

Människan har ett personligt och gemensamt ansvar för skapelsen, såväl för vår egen generation som för kommande generationer. Utgångspunkten skall alltid vara att bruka istället för att förbruka. Förvaltarens ansvar skall förstås i sin vidaste mening. Vi har ett ansvar att vårda både materiellt kapital såsom vår egen och den offentliga ekonomi, miljön och naturresurserna men också vårt gemensamma sociala och kulturella kapital.

Ett långsiktigt hänsynstagande måste visas mot naturen och kulturen, syftande till att ge bästa möjliga levnadsvillkor både för nuvarande generationer och kommande. För att detta skall vara möjligt måste samhällets resurser förvaltas ansvarsfullt. Vi måste vårda offentliga och sociala relationer, trygga värdigheten för gamla och sjuka i framtiden och att inte belasta framtida generationer med skulder. Samhället nollställs inte med varje ny generation. Tvärtom har den nya generationen ett ansvar att tillägna sig, vårda och förbättra den natur, de traditioner och den kunskap tidigare generationer efterlämnat. Förvaltarens ansvar måste bli en ledstjärna i allt politiskt arbete för att bygga en gemenskap i harmoni med vår känsliga omgivning.

2. Demokrati

Demokrati kräver värderingar

Demokratin måste alltid försvaras då den lätt kan tas för självklar. En demokrati utan etiska normer kan dock inte fungera tillfredsställande. Till grund för en sund demokrati måste ligga en värdegrund som värnar människans absoluta rättigheter. KDU anser därför att det är den kristna etiken och värdegrunden som fortsatt ska ligga till grund för hur vi utformar samhället.

Styrelseskicket ska utgå från subsidiaritetsprincipen och präglas av rättssäkerhet och öppenhet. Den svenska offentlighetsprincipen som möjliggör medborgerlig insyn är en viktig princip att värna om. För en välfungerande demokrati krävs en stark grundlag där människans rättigheter är klart definierade, och där det finns en tydlig maktindelning mellan de lagstiftande, de verkställande och de dömande organen men också mellan de olika politiska nivåerna. I den svenska grundlagen bör därför rätten till liv, personlig frihet och egendom stärkas ytterligare. KDU vill även att grundlagen ska få ett starkare skydd genom införandet av en författningsdomstol som är oberoende av riksdag och regering. Författningsdomstolen ska pröva ärenden gentemot grundlagarnas syfte och innebörd och ska kunna häva riksdags- och regeringsbeslut som strider mot dessa.

Monarkin – en del av Sverige

Sverige är ett kungarike och sedan landet grundades har vi varit en monarki. Monarkin är därför starkt sammanbunden med Sveriges kulturarv och en del av vår nations identitet. En monark kan företräda alla invånare och fungera enande i tider av oro. Det förutsätter dock att monarken står över partipolitiken och är fortsatt underställd grundlagen.

För att bevara monarkin som en levande institution i det svenska samhället vill KDU stärka monarkins ceremoniella roll och återge monarkin de funktioner den hade före 1974 års reform. För en modern och fungerande monarki är det även viktigt att tronföljaren utan nödvändigt godkännande av vare sig monarken eller regering fritt får välja sin livspartner. För att monarkin ska kunna utföra sina uppgifter på ett fullgott sätt anser KDU också att apanaget ska höjas och årligen prisindexjusteras. För att öka andelen helgdagar kopplade till nationen bör statschefens födelsedag/namnsdag bli nationell helgdag.

Fria val med personval

Fri opinionsbildning och fria hemliga val är viktiga delar av ett demokratiskt samhälle. Allmän och lika rösträtt samt valbarhet ska garanteras alla svenska medborgare som fyllt 18 år. Myndighetsåldern ska alltså vara 18 år. Att denna ålder inte sänks är viktigt då mognad och ansvar skall vara ledord i den demokratiska processen.

För att öka medborgarens möjligheter att påverka valet av representanter i beslutande församlingar bör inslaget av personval öka. I likhet med det finska systemet bör t.ex. personkryss vara obligatoriskt. För val till riksdagen ska det inte finnas procentspärrar vad gäller kryss för kandidaterna vilket säkrar att kandidater med väljarstöd väljs. Procentspärren bör dock finnas kvar vid val till lägre församlingar såsom kommun och landsting. Vidare bör även skilda valdagar införas för val till Kommun, Landsting och Riksdag så att de enskilda församlingarnas vikt framhävs tydligare och medborgarna blir bättre förberedda.

En deltagande och representativ demokrati

KDU menar att kontinuerligt deltagande, inflytande och delaktighet är förutsättningar för en levande demokrati. Medborgare är man inte bara vart fjärde år vid valurnan. En gemensam känsla av ansvar för samhällets utmaningar uppnås bäst genom att medborgare har god tillgång till information om politiska beslutsformer, samt möjlighet att delta direkt i styret av lokala gemenskaper. Samtidigt anser KDU att Sverige fortsatt ska styras utifrån principen om representativ demokrati.

3. Familj och civilsamhälle

Familjen – samhällets viktigaste byggsten

Vi människor behöver varandra, ingen klarar sig helt ensam genom livet. Det är i de små naturliga gemenskaperna och i relationer med andra som vi utvecklas som människor. Familjen är här samhällets viktigaste gemenskap, där självständiga och stabila familjer ger de allra bästa förutsättningar för en trygg och utvecklande barndom. Därför bör trohet och stabila familjerelationer uppmuntras och stödjas i både värdegrundsarbete och lagstiftning. Sociala problem såsom ungdomsbrottslighet, alkoholism och kriminalitet beror inte sällan på just en otrygg uppväxt.

Det offentliga uppgift skall alltid vara att stötta familjen och aldrig att styra den. Kommunerna bör aktivt engagera sig i arbete för varaktiga relationer och samlevnadsrådgivning bör erbjudas alla som lever i parförhållanden.

Föräldrarna känner sina barn bäst, de vet vilka behov de har och är därför bäst lämpade att avgöra vilken typ av barnomsorg som passar deras barn. Föräldrarna ska själva avgöra hur de vill dela upp föräldraledigheten och KDU motsätter sig därför starkt tvångskvoterad föräldraförsäkring. Det offentliga måste finna vägar för att erbjuda största möjliga ekonomiska manöverutrymme för familjerna, speciellt de med små barn. Vi är här mycket kritiska mot hur staten diskriminerar gifta par, i förhållande till andra samlevnadsformer, genom ogynnsamma skatteregler och sociala avgifter. För att stärka familjers ekonomi vill KDU möjliggöra en frivillig sambeskattning som inkluderar en sammanslagning av makarnas grundavdrag. För att underlätta i familjers vardag vill KDU även införa en barnpeng som ger varje barn lika stor del av barnomsorgssubventionerna. Föräldrar kan då själva bestämma vilken typ av barnomsorg de önskar. Barnpengen kan användas till att betala en förskoleplats, en dagbarnvårdare eller till att någon av föräldrarna väljer att vara hemma med barnen under de första åren. Barnpengen ska också kunna användas för att någon närstående, som exempelvis barnets mormor eller morfar, ska ha möjlighet att sköta barnomsorgen.

KDU inser att debatten om äktenskapet är viktig för många och vill därför hitta en lösning som tar vara på alla sidors intressen och förespråkar därför en civilrättslig äktenskapslagstiftning enligt fransk modell. Det skulle innebära att alla par, heterosexuella och homosexuella, som vill formalisera sin kärlek rättsligt ska göra det genom att registrera sin samlevnad hos en myndighet. De par som så önskar kan sedan gå till samfund eller förening för en särskild ceremoni. Förslaget innebär att de trossamfund som nu har vigselrätt förlorar den. Det ger också kyrkan möjlighet att reservera begreppet "äktenskap" för relationen man och kvinna.

Barnperspektivet måste prägla adoptioner. KDU står bakom samkönade pars möjlighet att prövas som adoptivföräldrar. Vi menar samtidigt att det är viktigt för barn att få växa upp med en nära relation till både manliga och kvinnliga förebilder.

Det civila samhället – det som bygger ett starkt samhälle

Vad som finns bortom stat, näringsliv och de enskilda individerna är vad som avses med det civila samhället. I första hand tänker vi ofta på de mer organiserade verksamheterna såsom föreningar och förbund, kyrkor och samfund, välgörenhets- eller intresseorganisationer men även mindre frivilliga gemenskaper som vänskapskretsen, musikbandet eller jaktlaget räknas in här.

I Sverige finns en lång tradition av ideellt engagemang. Ideell verksamhet har som huvuduppgift att skapa gemenskap, mening och helhet i människors liv. Genom de ideella organisationerna kan människor få möjlighet att möta andra med liknande intressen och tillsammans skapa en verksamhet som är utvecklande för både människan och samhället. Med sitt engagemang för hälsa och idrott, hjälp till hemlösa och missbrukare, återanpassning av kriminella och social förståelse är det civila samhället en omistlig del av Sveriges välfärd och samtidigt ofta exemplariskt kostnadseffektiv.

Föreningslivet har också betydelse för demokratin i vårt land. Genom föreningarna skapas möjligheter för människor att möta en demokratisk struktur och utvecklas i den demokratiska tradition som värnas inom föreningslivet. Därför är det viktigt att staten så långt som möjligt agerar för att stödja det civila samhället och uppmuntra till ideellt engagemang.

Staten ska stötta ideella organisationer, inte främst genom direkt finansiering utan genom att möjliggöra skatteavdrag för gåvor till ideella organisationer. Gåvoavdraget som infördes 1 januari 2012 var ett viktigt steg i denna riktning, men skatteavdraget för gåvor till ideella organisationer kom sedan tyvärr att avskaffas av den rödgröna regeringen. KDU anser att gåvoavdraget ska återinföras och att det då måste utvecklas ytterligare genom att de skattebefriade beloppen höjs. Även företag ska tillåtas att donera och fler organisationer borde göras till möjliga mottagare. KDU:s mål är att all offentlig direktfinansiering av ideella organisationer med tiden ska kunna fasas ut tack vare kraftigt ökande gåvor.

Det är viktigt att göra föreningslivet jämlikt. Oavsett om det rör sig om en idrottsförening, en teatergrupp eller ett politiskt ungdomsförbund spelar det ideella engagemanget en stor roll. KDU ser inga skäl till att behandla ledare inom olika typer av ideella organisationer olika. Vi anser därför att motsvarande skattelättnader som finns för idrottsledare även ska kunna gälla andra ledare inom den ideella sektorn.

4. Ekonomi

En marknadsekonomi med social och etisk hänsyn

KDU vill skapa en samhällsanda där alla verkar för hela samhällets och varje samhällsmedlems bästa. En viktig del av denna strävan är att vidga välfärdsbegreppet till att omfatta människans totala livsmiljö. Samhället skall ge trygghet och rättvisa åt alla samt förbättra villkoren för utsatta och pressade medborgare. Ansvar, initiativkraft, arbetsvilja, arbetsglädje och sparande är nyckelord för denna syn. Förvaltarekapstanken är ett viktigt riktmärke på vägen mot detta samhälles utformning. En väl fungerande marknadsekonomi med stabil ekonomisk tillväxt och hög sysselsättningsgrad är grunden för en stark välfärd.

Ekonomisk tillväxt kräver en fri marknad med sund konkurrens, begränsat statligt ägande, ett attraktivt företags- och investeringsklimat och goda utbildningsmöjligheter. För att åstadkomma en social marknadsekonomi måste marknaden också regleras i vissa avseenden. Det är exempelvis rimligt att företag får betala för skadliga externa effekter som till exempel miljöförstöring; den så kallade "polluter-pay"-principen. Likaså är det rimligt att erbjuda ett grundskydd till alla individer på arbetsmarknaden. Den fria marknaden i sig är inte målet utan ett medel för att uppnå målet, nämligen människors välbefinnande, välfärd och självbestämmande. Statligt ägande och monopol ska bara kunna motiveras utifrån ett starkt samhällsintresse. Systembolaget är ett sådant statligt monopol som av socialpolitiska skäl fortsättningsvis bör finnas kvar.

Bolaget Sveriges Järnvägar (SJ) har en omotiverad särställning och därför bör det finnas ett upphandlingssystem av lönsamma interregionala linjer. Det ska även finnas ett licenssystem för privata aktörer som vill bedriva persontrafik utanför upphandlingarnas ramar. Detta i syfte att öka konkurrensen. Det svenska spelmonopolet är likaså problematiskt och borde istället ersättas av ett licenssystem. Systemet ska innehålla tydliga restriktioner vad gäller omfattningen av spelföretags marknadsföring och en hög årlig licensavgift ska tas ut och gå till att minska spelmissbruk. För en god fri marknad krävs alltid sociala och etiska avvägningar.

Stabil ekonomi med ansvar för kommande generationer

Ekonomisk tillväxt är en nödvändighet för att klara av den framtida välfärden. Viktigast är då inte tillväxtsiffror enskilda år utan att den långsiktiga tillväxten är god och varaktig. Inflationen ska hållas på en låg nivå och centralbanken ska vara självständig och ansvara för penningpolitiken och dess mål ska vara låg inflation. Riksdagen ska ansvara för finanspolitiken och målet måste vara en budget i balans, en låg statsskuld och ett skattetryck som inte är högre än nödvändigt. En politik som låter underskotten och statsskulden skena visar brist på respekt för kommande generationer då det är dessa som får stå för notan i form av högre skatter och sämre välfärd.

En regionalpolitik för hela landet

En väl utbyggd infrastruktur, där en av stat/statliga bolag byggd och övervakad infrastruktur upprätthålls, är en förutsättning för att enskilda, organisationer och företag ska kunna etablera sig på landsbygden. På den av staten gemensamt byggda infrastrukturen skall staten inte bedriva någon verksamhet utan detta skall lämnas till privata aktörer.

Samhället bör genom olika åtgärder stimulera möjligheterna till ett liv utanför städerna; genom bra vägar och kollektivtrafik, genom stöd till organisationer och företag som väljer en mindre ort eller landsbygden för sin verksamhet samt genom ett väl utbyggt och fungerande tele- och bredbandsnät. Detta är också förutsättningar för att företag ska locka investerare. Spårvägar är ur miljösynpunkt det bästa alternativet för att förflytta människor och gods och ska prioriteras särskilt. Oavsett vilken region i landet man väljer att leva i är det viktigt att människor garanteras bra bostäder, utbildning med hög kvalitet, social trygghet och god infrastruktur. Konflikter mellan regionerna tjänar ingen på och det

leder till sociala motsättningar och utanförskap. Offentlig inkomstutjämning mellan olika delar av landet är en nödvändighet. För att skydda det kommunala och regionala självbestämmandet ska den kommunala utjämningskatten avskaffas och staten ska stå för denna utjämning. Den måste vara utformad så att tillväxt, effektivitet och arbete lönar sig.

Maktfördelning enligt subsidiaritetsprincipen måste gälla för hela Sverige. Det innebär att makten ska ligga på lägsta möjliga effektiva nivå. Det är principiellt fel att en myndighet i Stockholm beslutar över sådant som exempelvis bara rör Norrlands inland. Den övercentraliserade svenska rovdjurs- och strandskyddspolitiken är ett exempel på hur det inte bör gå till.

En skattepolitik för arbete, företagande och kapitalbildning

Det svenska skattetrycket ska vara platt och lågt. Det samlade skattetrycket ska sänkas samtidigt som de offentliga utgifterna sänks. KDU strävar både efter ett plattare skattesystem och att pressa ner skattetrycket till en nivå som inte skiljer sig avsevärt från genomsnittet i EU. Skattepolitiken ska uppmuntra till arbete, företagande och kapitalbildning och den ska se till att beskatta sådant vi vill ha mindre av, till exempel miljöfarliga utsläpp eller produkter som är skadliga för hälsan såsom alkohol och tobak. Skatter ska inte belasta fast kapital och pengar ska inte beskattas dubbelt, varför förmögenheter, arv och gåvor samt fastigheter ska vara skattebefriade. Bolagsskatten borde dessutom slopas för att undvika dubbelbeskattning av aktieutdelningar.

Regeringsformen skall också förändras så att retroaktiva skatter och avgifter endast får tas ut i händelse av krig eller krigsfara. Momsen ska vara låg och enhetlig. Ingen ska betala mer än hälften i skatt och de första skattebefriade intjänade kronorna, det så kallade grundavdraget, ska vara 2,5 prisbasbelopp, samma nivå som staten bör erbjuda som gemensam grundtrygghetsnivå i socialförsäkringssystemen. För att öka medvetenheten hos medborgarna, och därmed öka intresset för hur de gemensamma skattepengarna används, ska samtliga skatter och avgifter specificeras på varje lönespecifikation.

Bostad till rimligt pris

En bostad till rimlig hyra tycks vara ett svåruppnåeligt mål och mycket beroende på de höga skatterna. KDU ser därför mycket positivt på att skatterna på boende har sänkts, bl.a. genom avskaffandet av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt. Att sänka skatterna är dock inte tillräckligt. För att möjliggöra billigare studentbostäder vill KDU att byggnormerna för dessa ska mildras. I bostäder för studenter och ungdomar bör i högre grad möjlighet ges till självförvaltning så som trappstädning och gräsklippning för att sänka hyrorna. Universiteten ska även fortsatt kunna äga bostäder. Vidare bör det vara möjligt att skattefritt hyra ut del av bostad för att göra denna möjlighet mer attraktiv.

Det viktigaste för att lösa bostadsbristen som råder i stora delar av Sverige är att få till stånd en väl fungerande marknad. KDU förespråkar därför en mer marknadsorienterad bostadspolitik och verkar för ett gradvist införande av marknadshyror. Kartell- och monopolbildning måste aktivt motarbetas för att fri konkurrens ska kunna råda och priserna pressas. Vidare bör alla ha möjlighet till ett rimligt boende utan att vara beroende av bostadsbidrag. Alla ska få möjlighet att finansiera en bostad utan att behöva ta del av statliga medel och bostadsbidraget bör på sikt avvecklas helt.

5. Arbetsmarknad

Arbetsmarknadssyn

KDU eftersträvar en dynamisk, flexibel och funktionell arbetsmarknad. Arbetsmarknaden måste snabbt kunna anpassa sig efter konjunkturen och därmed snabbt kunna ställa arbetskraft till förfogande. För att uppnå detta krävs en låg inflation och en jämn balans mellan arbetsmarknadens parter. I dagens Sverige intar arbetstagarorganisationer en starkt privilegierad ställning genom lagstiftning och förmåner. Dagens svenska modell med omfattande regleringar skapar en starkt segregerad arbetsmarknad. Det är därför av yttersta vikt att arbetsmarknaden i framtiden präglas av ett mer jämnt maktförhållande mellan parterna. KDU vill vidare se en arbetsmarknad där samförstånd råder och där onödiga lagstiftningar avvecklas. Vi tror att den mest funktionella arbetsmarknaden uppnås om samförstånd och goda relationer präglar, till exempel lönesättningen.

Reformera LAS och MBL

Sverige har idag ett av världens mest omfattande anställningsskydd på arbetsmarknaden. Lagen om anställningsskydd (LAS) är på många sätt föråldrad och skapar en stel arbetsmarknad som hämmar små växande företag och håller enskilda människor tillbaka. KDU menar att risken och kostnaden att anställa behöver minska för att fler ska få chansen till ett jobb. Vi anser därför att LAS behöver reformeras i grunden genom att slopa turordningsreglerna och kravet på saklig grund vid uppsägning samt rätten till återanställning. För att stärka den enskildes trygghet förespråkar vi samtidigt att det införs förlängd uppsägningstid, i en progressiv skala baserad på anställningstid, på upp till sex månader samt en stark arbetslöshetsförsäkring.

KDU vill också se över Medbestämmandelagen (MBL). Vi vill exempelvis ta bort fackföreningars möjlighet till sympatiåtgärder och en proportionalitetsprincip behöver införas för att begränsa ekonomiska skadeverkningar av strejk och andra fackliga stridsåtgärder. Arbetsgivarorganisationerna ska också ha rätt att installera produktionsuppehållande hjälpmedel vid eventuella strejker. Detta skulle innebära goda steg åt en mer flexibel arbetsmarknad.

Uppmuntra till arbete och företagande

Arbetstagarorganisationerna är beroende av att det finns arbetsgivare och arbetsgivare av att det finns arbetstagarorganisationer. Det ska vara enkelt och billigt att både starta och driva ett företag. Arbetsmarknaden måste vara flexibel, reglerna så få och lättöverskådliga som möjligt och skattesystemet ska uppmuntra till såväl arbete, som företagande och kapitalbildning.

Arbetsgivaravgifterna är en stor kostnad, inte minst för personalintensiva småföretag vilket hämmar dem från att anställa fler. Arbetsgivaravgifterna bör därför vara särskilt låga för mindre företag. De fem första anställda ska helt undantas från arbetsgivaravgiften och för de fem nästa, ska endast halv arbetsgivaravgift behöva betalas. Det skulle skapa goda förutsättningar för de minsta företagen att växa, men vi vill samtidigt se fortsatta generella sänkningar. KDU anser att arbetsgivaravgiften ska sänkas till under genomsnittet för OECD. Det är också viktigt att skatten på arbete hålls nere för att uppmuntra till arbete. KDU vill höja grundavdraget och säger nej till en marginalsatt som överstiger 50 % till dess att platt skatt kunnat införas i Sverige. För att ytterligare stimulera till arbete behöver inkomstskatterna sänkas och då kan ett fortsatt jobbskatteavdrag vara en möjlighet. Att driva ett företag ska inte vara ett omöjligt projekt. Regelverket måste vara så lättöverskådligt som möjligt och arbetsrättslagarna får inte vara utformade så att de skrämmer företagare från att anställa eller omöjliggör för företagare att säga upp personal.

Det är viktigt att varje regel för företagande ses över och granskas utefter huruvida de gör mer nytta än skada. Ett offentligt organ bör ha ansvar över denna granskning och fungera i ett nära samarbete med näringslivet. Skatteavdraget för hushållstjänster, RUT-avdraget, samt ROT-avdraget bör behållas.

Dessa skapar fler jobb, ger fler företagare och underlättar i familjers vardag. Dessutom befasts och erkänns hushållstjänster som ett fullvärdigt arbete med allt vad det innebär i form av rättigheter och ekonomisk kompensation. Det gör också i stor grad att tidigare svarta marknader blir vita.

Uppmuntra till nytänkande

Sverige måste vara föregångare vad det gäller nya marknader. Hög kvalitet inom utbildning och forskning är en nyckel till att få fram nya jobb. Att sälja utbildning till utländska studenter är ett sätt att marknadsföra Sverige och locka spetskompetens. På gymnasienivå bör yrkesutbildningen stärkas bland annat genom införandet av ett nytt lärlingsprogram. Dels för att knyta näringslivet närmre skolan och dels för att övergången från skola till arbetsmarknad ska underlättas.

Arbetsmarknadspolitik

Arbetsmarknadspolitiken måste ha ett helhetsperspektiv men samtidigt vara tydligt begränsad. Enskilda företag som agerar på en fri marknad med statlig insyn skall vara normen. För långtgående arbetsmarknadspolitiska åtgärder har visat sig vara ineffektiva tränga undan riktiga jobb. De riskerar därför att försätta människor i passivitet och långvarigt utanförskap. Arbetsmarknadspolitiska utbildningar måste hålla hög kvalitet och får aldrig bli en förvaringsplats för arbetslösa eller ett sätt att förbättra statistiken. Kvalitet är alltid viktigare än kvantitet.

KDU anser att Arbetsförmedlingen ska läggas ned. Sverige borde istället införa ett liknande system som i Australien, där fristående aktörer som privata företag, ideella organisationer eller kommunala arbetsförmedlingar får konkurrera om att förmedla jobben. För att de arbets sökande ska få full frihet att välja sin arbetsförmedlare, utgår en jobbpeng som betalas till den valda aktören. De fristående aktörerna skulle dessutom få resultatstyrd ersättning, vilket ger dem incitament att göra sitt bästa för att möta varje persons specifika behov. Det offentliga borde istället ha ett tillsynsansvar för de fristående arbetsförmedlingarna. Tillsynsansvaret skall dessutom säkerställa att arbetslöshetsersättningar och andra stöd sköts på ett riktigt sätt samt att värna särskilt utsatta på arbetsmarknaden.

Fler ska få chansen till ett jobb

Det finns idag många grupper i Sverige som står långt ifrån arbetsmarknaden. Ofta är dessa personer lågutbildade, invandrare eller ungdomar som inte lyckats ta första steget in på arbetsmarknaden. För att fler ska få chansen till ett jobb föreslår KDU att en helt ny anställningsform införs, så kallade introduktionsanställningar. En introduktionsanställning innebär att lönen kan sättas till 50 % av den kollektivavtalade lägsta lönen och att 50 % av tiden ska kunna betraktas som utbildning eller tid att lära sig jobbet på jobbet. Anställningsformen ska kunna innehåsa under max fem år och skulle ge möjlighet till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att få sitt första jobb. Jämfört med dagens ineffektiva arbetsmarknadsåtgärder skulle introduktionsanställningarna upprättas utan inblandning från Arbetsförmedlingen, den kräver inga fackliga avtal och innebär inte heller någon extra byråkrati för de företag som vill använda anställningsformen.

Det naturliga för en vuxen medborgare som inte studerar ska vara att arbeta och bidra till samhällets gemensamma försörjning. Anledning till frånvaro från arbete kan vara föräldraledighet, sjukdom, funktionshinder eller tillfälligt arbetssökande. För dessa personer ska staten erbjuda en grundtrygghet lika för alla, på 2,5 prisbasbelopp, som får kompletteras med privata försäkringar. Samhällets uppgift är att erbjuda en dräglig levnadsnivå och inte lyxkonsumtion. KDU vill se en obligatorisk A-kassa.

Vid sjukdom är det rimligt med en viss självrisk varför två karensdagar bör finnas. För arbetslösa ska det krävas att man är aktivt arbetssökande och är beredd att ta ett jobb som inte matchar ens utbildning eller som kräver viss pendling för att få bidrag. Det ska också kunna bevisas att en person verkligen ansträngt sig för att hitta ett jobb för att få ersättning.

Arbetslinjen och relationslinjen – arbete och välfärd

För att klara av en framtida välfärd som i huvudsak är skattefinansierad måste det totala antalet arbetade timmar stiga. Den genomsnittliga pensionsåldern måste höjas och sysselsättningsgraden måste öka. Alliansregeringens arbetslinje och jobbskatteavdraget har avsevärt förbättrat incitamenten till arbete, då det nu lönar sig bättre att jobba. Det måste dock också vara möjligt att arbeta längre upp i ålder än vad lagen idag ger rätt till och de ekonomiska incitamenten för arbete måste fortsätta att stärkas. Genom skattesänkningar och ett bättre företagsklimat ska fler komma i arbete och därmed bidra till den gemensamma välfärden. Det lagstadgade övertidstaket bör också avskaffas för att möjliggöra fler arbetstimmar. För att stärka valfriheten bör även en större del av pensionsinbetalningarna än idag gå till premiepensionen.

Visionen om högre sysselsättningsgrad får dock inte inkräkta på människors hälsa eller familjernas valfrihet. Prövningen av sjukförsäkring och försörjningsstöd måste vara individuell och rättssäker samt kriterierna tydliga. Familjernas rätt till frihet i barnomsorgen får inte heller inskränkas genom en dogmatisk arbetslinje utan måste kompletteras med en relationslinje; så att ekonomiskt ansvar och familjens egenbestämmande kan samexistera.

Motverka fusk, överutnyttjande och onödigt utanförskap

Det är viktigt bidragshandläggningen motverkar alla former av fusk och överutnyttjande av systemen. Dels för dess demoraliserande effekt, dels för dess ekonomiska konsekvenser. Läkare måste noggrant kontrollera så att bidragstagare verkligen är förhindrade att arbeta på grund av sjukdom. Innebär en viss skada att en person inte kan arbeta med det yrke han eller hon är utbildad till måste möjligheten att ta annat jobb först undersökas innan sjukpenning kan godkännas. För att förhindra isolering och ytterligare ohälsa bör möjligheten till deltidssjukskrivning alltid i första hand utredas. Efter en viss tids sjukskrivning bör annan läkare också godkänna sjukskrivning för att undvika fel grund för beslut.

För den som blivit sjuk måste snabb rehabilitering sättas in. Att låta människor stå i långa väntetider som hindrar dem från att arbeta är slöseri med ekonomiska resurser och orsakar stort mänskligt lidande. Bidragssystemen skall alltid vara utformade så att de uppmuntrar till arbete då det alltid måste löna sig att jobba istället för att ta emot bidrag.

6. Utbildning

Värdegrundens betydelse för trygghet

Skolans huvuduppgifter är att förmedla kunskap samt goda normer och värderingar till barn och ungdomar. Kunskap, trygghet, flexibilitet och valfrihet ska vara ledstjärnor i skolpolitiken. Liksom samhället måste bygga på en gemensam värdegrund måste också skolan göra det. De värden och den människosyn som inspirerats av kristendomen ska vara vägledande för skolans normöverförande roll. Denna värdegrund betonar alla människors okränkbara och unika värde, solidaritet med utsatta samt respekt för olikänkande och tillkortakommanden. Med denna värdegrund verksam i skolan, diskuterad och omsatt i praktiken, kan mobbning och trakasserier bekämpas på ett framgångsrikt sätt. Många elever känner idag oro och rädsla för att gå till skolan. Mobbning är ytterst en brist på respekt för alla människors lika och okränkbara värde och mot detta måste skolan alltid agera.

Med tanke på skolans roll som demokrati och värderingsförmedlare menar KDU att man i den ordinarie undervisningen skall integrera värdegrundsarbetet. En värdeorienterad skola skulle förbereda eleverna på vuxenlivet och lära dem samhällets spelregler, demokrati, respekt för mänskliga rättigheter samt att ta ställning till vad som är rätt och fel. Men också privatekonomi ska ingå i arbetet så att eleverna tidigt får veta mer om exempelvis konsumentfrågor och pensionssparande.

En flexibel skola anpassad efter den enskilda elevens behov

Elever är olika och ska inte placeras in i samma fack. Elevers unika egenskaper och talanger ska få utlopp i skolan, därför är det viktigt att betona både teoretiska och praktiska färdigheter. Därför måste yrkeskunnande uppvärderas bland annat genom utvecklande av lärlingsprogram, yrkeshögskola samt mindre teoretiskt betungade yrkesutbildningar. Kärnämnenas innehåll bör även anpassas efter det program eleven går. För att kunna garantera likvärdighet och god kvalitet bör den offentliga grund- och gymnasieskolan återförstatligas. Kommunaliseringen av skolan ledde inte till subsidiaritet utan till sämre ledning och överblick, bristande likvärdighet och försvagad status för läraryrket.

Barn mognar olika fort och därför bör flexibel skolstart finnas med intag både vårtermin och hösttermin. Grundskolan ska inte vara tidsbunden utan kunskapsbunden. Inträde till gymnasiet ska inte fås förrän eleven uppnått tillräckliga betyg i de ämnen som har relevans för programmet eleven ska läsa och olika gymnasieprogram ska kunna ha olika behörighetskrav. Liksom det är viktigt att sätta in tidig studiehjälp till elever med behov är det viktigt att uppmuntra elever som vill och kan mer än det som läroplanen kräver. Gymnasieelever som vill läsa fler poäng än vad som krävs av dem ska uppmuntras och det ska även ges möjlighet att ta högskolepoäng. KDU vill ha en skola för alla elever. Därför är det också positivt att skolan använder sig av nivågruppering. Vidare är det viktigt att en nationell kursplan utformas för respektive kurs i gymnasie- samt grundskola samt att aktivt deltagande och närvaro på lektionstid värderas.

Tydliga signalsystem – ett sätt att hjälpa den studiesvage

För att förhindra utslagning och för att motivera elever att ge det lilla extra är det viktigt med tydliga signalsystem såsom betyg och skriftliga omdömen. Redan från första året ska kontinuerliga nationella prov göras för att se elevens kunskapsutveckling och behov av eventuell stödundervisning samt för att få nationell likvärdighet över landet. Dessa test ska också ses som en hjälp till elever som har svårt i skolan och upptäcka dem i tid. Ju längre fram i tiden man väntar med tydliga signalsystem desto större är risken att elever inte får tillbörlig hjälp. Skriftliga omdömen bär därför ges från årskurs ett och betyg från årskurs fyra.

Betygen ska vara målrelaterade och ges i en sjugradig skala. På gymnasiet ska betyg ges efter varje avslutad kurs. Dagens kursrelaterade betyg ska dessutom kompletteras med ett ämnesbetyg som erhålls efter avlagt examensprov. Examensprovet ska ses som ett slutprov för gymnasietiden och

godkänt på detta ska krävas för att ta studentexamen och därmed kvalificera sig för studier vid universitet eller högskola. Kurser ska gå att tentera upp i efterhand, detta ska dock göras inom gymnasieskolans regi och inte i den kommunala vuxenskolan så länge det inte är full behörighet en student vill skaffa sig.

För att öka rättvisan i betygssättningen mellan olika skolor och olika delar av landet fyller de nationella proven en viktig uppgift och de bör utökas. De nationella proven bör rättas centralt. Vidare bör en skriftlig motivering vara möjlig att utkräva och eleven ska ha möjlighet att överklaga sina betyg.

Arbetsro och ordning – en grund för kunskap

För att kunna ta till sig kunskap måste en elev kunna känna både arbetsro och trygghet. KDU vill införa ordningsbetyg, och före det år eleverna betygsätts ska skriftliga omdömen i ordning och uppförande ges från årskurs ett. Ordningsbetyget skall vara utformat på ett sådant vis att alla elever utgår från högsta betygsnivån och att misskötsel sedan kan sänka betyget. Ordningsbetyget ska dock inte påverka elevens betygssnitt

Det är viktigt att varje skola sätter upp tydliga regler för vad som är tillåtet och inte. Upprepade förseningar, ogiltig frånvaro eller kränkande beteende är inte acceptabelt. Liksom ett tydligt regelverk är viktigt är också sanktioner mot brutna regler viktigt. Det kan till exempel röra sig om att reparera en skada, städa trapphus eller städa upp fimpar. Mobiltelefoner och annan störande utrustning skall kunna beslagtogs av läraren under lektionstiden. Vidare bör ogiltig frånvaro skrivas in i betyget. Elever som utsätter andra elever för kränkningar ska kunna tvingas att byta skola, och aldrig eleven som kränkts, och vid misstanke om drogmissbruk ska skolan kunna drogtesta elever.

Skolans ansvar för motion och hälsa

Skolan ska fungera som en inspirationskälla för elevens fysiska hälsa. Genom aktiva, varierande och roliga idrottstimmar kan ett intresse för fysisk aktivitet skapas och det psykiska välbefinnandet höjas. I grundskolan bör idrott vara obligatoriskt flera timmar i veckan och på gymnasiet ska "Idrott och hälsa" vara ett kärnämne. Idrottstimmar måste anpassa sig efter de olika behov som finns och erbjuda varierade aktiviteter.

Skolan har också ett ansvar att lära eleverna om kost och god hälsa. Skolan bär också ett ansvar för barn och ungdomars psykiska hälsa. Upplevd stress och ångest är oroande och bör ses som ett stort problem inom skolans värld. Kuratorer ska finnas tillgängligt på alla skolor och i klassrum ska frågor som rör psykisk hälsa tidigt väckas, för att elever lättare ska våga ta kontakt om de mår dåligt. Sjukdomar som anorexi och bulimi är idag ett mycket allvarligt problem bland unga. Genom att skapa medvetenhet om problemen bland elever kan skolan fungera som ett socialt skyddsnät där elever som mår dåligt tidigt får hjälp och stöd.

Elevinflytande

Att elever ska få vara med och framföra synpunkter på skolans verksamhet till lärare och skolläda är mycket viktigt. Genom elevråden lär sig eleverna praktiskt demokrati och ansvarstagande. Det ska stå varje skola fritt att bestämma hur elevinflytandet utformas samtidigt som nationella rekommendationer bör finnas. Elevernas inflytande bör huvudsakligen beröra lokaler, ordningsregler samt aktiviteter kopplade till skolan och inte i första hand undervisningen vilken i slutändan alltid måste vara lärare och skolläda ansvar.

Sex och samlevnad – ett ansvar för skolan

Ökningen av könssjukdomar, oönskade graviditeter och oskyddat sex bland ungdomar är ett stort problem. Att tonåringar i hög grad får sin "sexualundervisning" genom pornografi, sexpalter och dokusåpor har säkerligen förvärrat detta och visar än mer på att skolan måste ta sitt ansvar för

sexualundervisningen. I det arbetet måste skolan även ta vara på den kompetens som finns i forskningen samt på ungdomsmottagningarna.

Avgörande för en lyckad sex- och samlevnadsundervisningen är större fokus på relationer och hur dessa värderas istället för ensidig betoning på sexualitet. Att skolan tydligt betonar värderingar kring samlevnad som står för respekt, långsiktighet och trohet framför egoism och utbytbarhet ska vara en självklarhet.

Mångfald och valfrihet i skolväsendet

Det civila samhällets engagemang i skolväsendet är av högsta vikt för att försäkra en kvalitativ utbildning. Föräldrasamverkan med våra kommunala skolor och valfrihet för eleverna bör därför stärkas ytterligare.

KDU ser även mycket positivt på existensen av fristående skolor då dessa gör att mångfalden ökar och att elever har större chans att få en undervisning som är anpassad efter hans/hennes behov och förutsättningar. Skolor framsprungna ur det civila samhället och på ideell grund är särskilt betydelsefulla och bidrar till att annars outvecklad kompetens och engagemang kommer till nytta. De fristående skolorna, i ideell eller privat regi, ska få verka på samma villkor som de kommunala och ingen skolform ska diskrimineras.

Skolverket är den myndighet som ska utöva inspektion och skolor som vid upprepade tillfällen bryter mot skollag och läroplan ska få sina tillstånd indragna. Skolavgifter ska vara förbjudna att ta ut om offentliga medel tas emot. En kommunal skolpeng ska garantera att samma program på olika skolor värderas lika. Ingen skola ska ha rätt att neka elever tillträde så länge elevkvoten inte är fylld. Att vuxenutbildning och individuella program ska kunna drivas i annan regi än kommunal är också en självklarhet.

Läraren – elevens viktigaste resurs

Lärarens uppgift är att förmedla kunskap och lärarrollen får aldrig reduceras till att endast vara en handledare. Elevens eget ansvar är viktigt i skolarbetet och ska växa i takt med stigande ålder. Att endast låta eleverna syssla med eget arbete är dock att lämna över ett ansvar som många elever inte klarar av. Läraren fyller en oerhört viktig roll både i att förmedla kunskap och i att stödja elever i deras kunskapsökande. Barn och ungdomar mognar i olika takt och klarar av att ta olika mycket ansvar för sitt lärande. Därför behövs en kombination av lärarledd undervisning och eget arbete. Risken med ett alltför fritt system är att den studiesvaga eller omogna eleven lätt hamnar efter.

Kvalitet inom universitet och högskola

Högre utbildning och forskning är viktigt för Sveriges utveckling. En högutbildad befolkning skapar goda förutsättningar för en stark ekonomi, liksom det uppmuntrar till fördjupning inom spetsområden vika främjar företagsklimatet och samhällsutvecklingen. Detta kräver också att högre utbildning och forskning är tillgänglig för alla samhällsgrupper. Den avgiftsfria högre utbildningen är viktig att bevara för att förhindra snedrekrytering samtidigt som avgifter för utländska studenter som inte är en del av ett utbytesprogram är rimligt. Akademisk mångfald och oberoende är viktigt för en självständig grundforskning och utbildningsväsende. Universitet ska därför vara finansierade genom ickestyrd anslag från staten. KDU vill att universitet som inte klarar kriterierna ska fråntas denna status. Sverige behöver också bättre granskning av våra högskolor och universitet och därför bör en fristående institution få i uppdrag att regelbundet ranka Sveriges läroverk samt fakulteterna inom dessa. Forskning ska kunna beställas av såväl stat, kommuner och företag och dessa skall då själva stå för kostanden.

För att möjligheten att korta ner sin utbildning skall finnas bör man kunna läsa fler poäng varje termin och att det i större mån än idag skall vara möjligt att läsa även på sommaren. Idag ges endast ett fåtal kurser under sommarmånaderna och det är i stort sett omöjligt för programstudenter att läsa relevanta

kurser för sin utbildning under sommaren. En reform skulle medföra att fler studenter snabbare kunde komma ut på arbetsmarknaden.

Fribeloppet för studenter bör slopas helt så att man kan arbeta så mycket man vill med bibehållet stöd från CSN under studietiden. Landets universitet och högskolor skulle också kunna vara bättre på att uppmärksamma flitiga elever och studieresultat genom att regelbundet dela ut utmärkelser. Gymnasieexamen med godkänt examensprov ska krävas för studier vid universitet eller högskola. Antagningen till högre utbildning ska i övrigt vara flexibel och grunda sig på flera faktorer som bestäms av lärosätena själva. Betyg är en sådan faktor och meriterande betyg där kurser som har relevans för utbildningen ges större vikt i förhållande till andra bör införas. Även lämplighetstest, intervjuer eller alternativa prov kan vara grund för antagning. Ett led i att bredda antagningsbasen till högskolor skulle vara att göra även ideellt arbete till en kompletterande merit, och utforma nationella riktlinjer för värdering av icke-formell utbildning. All typ av kvotering och diskriminering skall vara förbjuden vid tillsättning av tjänst och studieplats. Det nuvarande högskoleprovet bör reformeras eftersom det enbart fokuserar på tre ämnen vilka inte nödvändigtvis är relevanta för den senare sökta studieplatsen.

7. Rättspolitik

Angrip roten till kriminalitet

Ofullkomlighetstanken och människans rätt till upprättelse utgör grunden för KDU:s syn på kriminalpolitik. Alla människor har rätt till en andra chans. I brottslingars fall innebär detta att de ska få samhällets hjälp att ta sig ur destruktiva beteenden och omständigheter som uppmuntrar kriminella handlingar. En grundförutsättning för att trygga demokratin och rättsstaten är en fungerande rättsordning där den enskilde individen kan förutse konsekvenserna av sitt handlande. Rättssäkerhet ska råda och det är lika självklart i ett rättssamhälle att brottslingar straffas som att oskyldiga aldrig straffas.

Även om det aldrig finns några ursäkter för att begå brott finns det förklaringar och statistiska samband mellan brott och de förhållanden brottslingen levt under, till exempel uppväxtmiljö, social bakgrund samt alkohol- eller drogmisshandling. För att komma till rätta med brottsligheten i samhället hjälper det därför inte enbart med att utdöma straff - roten till problemen måste också angripas. Därför måste det offentliga stärka familjens roll, säkra alla barns rättighet till en trygg uppväxt samt etablera en tydlig etisk värdegrund i samhället. Poängterandet av det personliga ansvaret måste därför alltid vara grunden för en välfungerande rättspolitik.

Trygghet i sin närhet

Trygghet är en förutsättning för att ett samhälle ska kunna leva. Människor ska kunna vara trygga på gator och torg, liksom i sina hem. Likaså sker många våldsbrott just i hemmen. Det innebär en djup kränkning att i hemmet utsätts för våld och övergrepp av personer som står en nära. Våld inom nära relationer måste därför riktas särskild uppmärksamhet. Besöksförbud skall lättare kunna utdömas och samhället ska ge stöd till brottsofferjourer, krisgrupper, kvinnojourer, ungdomsmottagningar och andra som arbetar för att ge en trygghet åt utsatta människor. Samtidigt finns anledning till vaksamhet kring den ideologisering som skett inom ramen för t.ex. kvinnojoursverksamhet, där offrens situation inte sätts i första rummet. Arbetet mot våld i nära relationer måste alltid ha sin utgångspunkt i varje persons okränkbara människovärde, något som inte får åsidosättas vare sig av ekonomiska eller ideologiska skäl.

Den stora mängden oanmälda misshandels- och våldtäktsbrott är ett stort misslyckande från samhällets sida. För att återupprätta förtroendet för rättsväsendet är det viktigt att öka informationen om hur en anmälan går till samt att garantera en starkare koppling mellan anmälan och rättslig prövning. Brottsoffrets möjlighet måste prioriteras ytterligare och skadestånden till brottsoffer måste höjas.

Hårdare straff för vålds- och sexualbrott

Idag är straffen för vissa brott alltför låga och KDU vill se en straffskärpning för ett antal brott, främst gällande vålds- och sexualbrott. Syftet med brottspåföljder är dels att avskräcka från att begå brott, markera mot ett brott som begåtts, leda in brottslingen på rätt bana samt skydda den enskilde och samhället. Ännu viktigare är dock att påföljden ska ge upprättelse åt brottsoffret och att brottslingen sonar sin skuld. De straff som utdöms får inte fungera som en "andra kränkning" av brottsoffret, utan måste stå i så rimlig proportion som möjligt till det lidande som brottet faktiskt har åstadkommit. Därför är det inte rimligt att en förbrytare får "straffrabatt" vid flera utförda brott. Det är en orimlig signal i ett samhälle som värnar om brottsoffer och vill motverka återfallsförbrytare. Mängdrabatten på straff måste därför avskaffas och istället bör man ha ett system där brottslingen döms till straffskalans strängaste straff för det specifika brottet vid tredje brottet, såvida inte synnerliga skäl att frångå detta föreligger. KDU vill ytterligare avskaffa straffrabatten för sen polisanmälan samt ta bort ansvaret från brottsoffret för att brott begås. Brotts ska aldrig ursäktas med motivering att det varit lätt att fatta beslutet att begå brottet.

Avskaffa nämndemannasystemet

KDU anser att rättens utformning i domstolarna behöver förändras mot bakgrund av maktodelningsprincipen. Det nuvarande nämndemannasystemet ska därför avskaffas till förmån för ett system med endast utbildade juristdomare.

Kriminalvården

Förutom att förbättra kriminalvården och förminska återfall i brott genom fler personligt anpassade program vill KDU även att man överväger alternativa påföljder som fotboja och samhällstjänst i större utsträckning, särskilt gentemot ungdomar som döms för brott samt förstagångsförbrytare. Påföljden bör ha direkt koppling till brottets som begås och ha en skadekompenserande karaktär.

Vi menar att alla människor har rätt till en andra chans och kriminalvården måste vara uppbyggd för att minimera risken att den dömda återfaller till brott efter avtjänat straff. När straffet är avklarat ska brottet däremot anses sonat och inga extra påföljder ska förekomma. KDU anser också att om straffen står i bättre proportion till brotten som har begåtts och försoningsperspektivet betonas blir det lättare för samhället att på allvar ge före detta brottslingar en andra chans.

Ansvaret för dem som dömts till rättspsykiatrisk vård ska överföras till kriminalvården och resurserna till detta skall utökas. Den tidsbestämda rättspsykiatriska vården skall tas bort och alla som skrivs ut ska ha genomgått utskrivningsprövning godkänt av överläkare. Alla människor är ofullkomliga och olika omständigheter, exempelvis uppväxtförhållandena, kan spela in på varför en människa blir kriminell. Det är viktigt att brottslingarna får möjlighet att byta miljö samt genom exempelvis samhällstjänst lära sig ta ansvar samt rätta sig efter regler.

Alla fängelser skall vara drogfria, internerna skall därför regelbundet lämna oförberedda narkotikaprov. För interner som testar positiva till droger skall endast glasade besök vara tillåtet. Fängelsestraff som utdömts ska avtjänas hela den utdömda tiden, varför vi anser att villkorlig frigivning ska avskaffas.

Ungdomsbrottslighet

För att komma till rätta med ungdomsbrottslighet bör särskilda ungdomsdomstolar upprättas för att brott snabbare ska kunna dömas till påföljd, med syftet att bryta eventuella kriminella mönster hos unga förövare. Rehabilitering och kriminalvård ska syfta till att återställa brottslingar till att vara ansvarstagande och pålitliga samhällsmedborgare. Permission till dömda brottslingar bör utdelas restriktivt och vara knutet till internens uppförande och vilja att rehabiliteras. Positivt beteende skall belönas och negativt beteende skall straffas. Vidare ska all ytterligare kriminalitet inne på anstalten kunna resultera i längre straff och rymningsförsök skall kriminaliseras.

Systemet med s.k. medling, där förövaren konfronteras med sitt offer, är ett bra verktyg i arbetet att bryta en brottsbana. Medlingsverksamheten kan få förövaren att inse konsekvenserna av sin brottshandling. Ett mål är också att mötet ska ha en försonande inverkan. Brott där offret är i beroendeställning till förövaren, exempelvis brott mot barn, psykiskt eller fysiskt handikappade personer och incest ska ses som särskilt allvarliga.

Hedersrelaterat våld och tvångsgifte

Staten och samhället måste gemensamt stå upp för är de människor som utsätts för hedersvåld och tvångsäktenskap. Här måste regeringen utarbeta en strategi för hur just hedersvåld och tvångsäktenskap kan motverkas i samarbete med myndigheter och ideella organisationer. KDU vill införa en särskild brottsrubricering i brottsbalken för hedersrelaterat våld. Vidare bör det hos socialtjänsten, polisen och på skolor finnas personal som är utbildad i hur man kan upptäcka dessa problem, hur det drabbar ungdomar och hur det skall förebyggas. Kvinnlig könsstympning är alltid oacceptabel. Sverige skall i biståndssammanhang verka för att stödja organisationer och rörelser som

motverkar könsstympning och också erbjuda större skydd för de kvinnor som finns i Sverige som riskerar att utsättas för dessa övergrepp.

Prostitution och människohandel

KDU anser att det ska vara kriminellt att köpa sexuella tjänster. Trafficking och människohandel skall bestraffas särskilt hårt. Den som köper sexuella tjänster begår ett allvarligt brott genom sitt utnyttjande av en utsatt människa. Den prostituerade befinner sig ofta i en oerhört utsatt situation, där också våld, övergrepp och drogmissbruk är vanligt förekommande. Prostitution kan därför inte accepteras. Sexköpslagen som innebär att det inte är straffbart att sälja sex men att köpa sex har förbättrat polisens möjlighet att minska prostitutionen. Därför står KDU bakom dagens lagstiftning. Vi menar att prostituerade ska erbjudas vård och rehabilitering, inte böter eller fängelsestraff. På så sätt kan man också bryta den onda cirkel som många prostituerade hamnat i.

Krafttag mot brottsligheten

Som ett led i det brottsförebyggande arbetet ska rättsväsendet aktivt ta itu med alla brott, även mindre överträdelser, eftersom detta är det enda sättet att effektivt stävja brottslighet på bred front. Polisen måste därför arbeta med nolltolerans mot brott, vara effektiv och ha resurser till att utreda brott inom en rimlig tid efter en anmälan. Polisen bör dessutom ha stora resurser till bekämpning av brott över Internet, inte minst barnpornografibrott.

Fler poliser och en effektivare polisorganisation

När man behöver hjälp av polis ska denna hjälp finnas nära. Sverige behöver fler poliser och KDU anser därför att vi bör dubbla antalet poliser. Att det idag tar flera timmar för polisen att nå en brottsplats är helt orimligt. Samtidigt ska polisen vara synlig ute i samhället i brottsförebyggande syfte. Även tullen behöver mer resurser för att kunna utföra sitt arbete.

KDU vill ha en mera subsidiär polisorganisation, där resurser fördelas lokalt och regionalt, och där ledningen finns på den lägsta, effektiva nivån. Vi menar att det kommunala inflytandet över den polisiära närvaron behöver stärkas för att säkerställa fler synliga poliser i våra lokalsamhällen. KDU anser exempelvis att det ska finnas möjlighet för kommuner att påverka och finansiera antalet poliser på den egna orten för att komma till rätta med den maktlöshet som många människor känner inför otryggheten.

Att det civila samhället i högre grad engageras i trygghetsfrågor är mycket positivt. Nattvandrare bestående av vanliga medborgare som promenerar runt i orter på nätterna är ett viktigt inslag. Denna typ av medborgarinitiativ kan även komplettera polisens insatser. Då detta sker öppet och eventuella brottslingar kan läsa om det i tidningen har brottsligheten sjunkit markant jämfört med före verksamhet började.

Stoppa bidragsfusket

Det är av stor vikt att bidragsfusk stävjas inom alla områden i samhället. Därför är det nödvändigt att ha fuskjägare inom socialtjänsten, som så framgångsrikt använts i Försäkringskassan. En riksomfattande tipstelefon bör inrättas för att motverka bidragsbedrägeri ytterligare. Bidragsfusk är att stjäla våra gemensamma pengar som annars kunde gå till investeringar i skola, sjukvård, bistånd etc. Därför bör straffen för bidragsfusk skärpas ytterligare.

Rätten till arv

Idag tillfaller dödsbonds tillgångar allmänna arvsfonden om inte make eller närmare släkting än kusin efterlämnas. KDU anser att allmänna arvsfonden skall avvecklas och att tillgångar som dessa dödsbon efterlämnar skall tillfalla riksgälden för att betala av på statsskulden. Vidare ska pengar som tillfallit riksgälden felaktigt kunna återvinnas av arvsberättigad och dess efterkommande. Återvinnande som görs av privatperson med bättre rätt till arvet skall göras skattefritt.

8. Invandring och integration

En ansvarsfull flyktingpolitik

Solidaritetsprincipen och förvaltarskapstanken är de vägledande principerna när KDU formar en ansvarsfull migrationspolitik. Solidaritetsprincipen innebär att vi i Sverige och andra länder har ett moraliskt ansvar att hjälpa medmänniskor som befinner sig på flykt. Ibland är asylmottagande till Sverige det bästa, ibland hjälp i närområdet och vid vissa tillfällen krävs väpnade interventioner för att ingripa till människovärdets försvar. Sverige bör verka internationellt för att världens flyktingar ska få åtnjuta ett så säkert skydd som möjligt undan förföljelser och för att underlätta för flyktingar som vill återvända till sina hemländer när omständigheterna möjliggör detta.

En god migrationspolitik måste i enlighet med förvaltarskapstanken också ta hänsyn till mottagarlandets förutsättningar och kapacitet. Migrationen till ett land kan inte vara för stor under för kort tid. Välfärdssystemen får inte överbelastas och vi måste säkerställa att vi klarar integrationen på ett sätt som gör att människor som kommer till Sverige blir en del av det svenska samhället.

Ett lands kulturella, sociala och ekonomiska förhållanden är något som vuxit fram över lång tid och måste förvaltas. Den svenska och västerländska kulturen, byggd på kristen etik och humanism, utgör och ska fortsatt utgöra grunden för vårt lands lagstiftning och rättstradition. Denna etiska grund utgör fundamentet för ett fungerande fritt samhälle. Det svenska språket ska likaså vara norm i Sverige. Ett öppet och välkomnande Sverige står alltså på intet sätt i konflikt med, utan kräver, ett land med nationell självkänsla och tydliga normer och värderingar.

Ett nytt asylkvotsystem

Dagens asylsystem är omoraliskt och fungerar inte. Eftersom den som befinner sig på flykt måste söka asyl på plats i Sverige skapar det incitament för människor att betala flyktingsmugglare dyrt för att sedan riskera livet på Medelhavet. Tusentals människor har drunknat på grund av den förda migrationspolitiken. Den har också gjort att fler asylsökande har kommit på kort tid än vad vi har klarat av att integrera samt att de flesta som kommit till Sverige har varit unga män. Kvinnor, fattiga, sjuka och äldre blir i högre utsträckning kvar i flyktinglägren. Det är inte moraliskt försvarbart. Människor ska inte behöva lämna hus och hem för att söka asyl. Solidariteten får inte endast sträcka sig till de människor som förmår att dyka upp vid vår egen tröskel. Sättet för människor att söka asyl måste därför förändras.

KDU föreslår en övergång till ett helt nytt asylkvotsystem vilket skulle innebära att de illegala vägarna som utgör grunden för dagens asylsystem stängs. Sverige skulle på egen hand fastställa hur många flyktingar vi ska ta emot och kvotens storlek skulle kunna justeras och variera över tid, både utifrån behoven i omvärlden och vår egen mottagningsförmåga. Samtidigt skulle vi då kunna skapa nya legala vägar att söka asyl från asylsökningsscenter i flyktingarnas hemländer, flyktingläger och militärt säkra zoner. Så stoppar vi döden på Medelhavet och så säkerställer vi att också de med störst skyddsbehov, som inte har kraft att genomföra de farliga resorna, får samma chans till asyl. Den starkes rätt kan inte få avgöra vem som får en fristad i Sverige.

En individuell bedömning av varje asylsökande ska ligga till grund för det slutliga avgörandet om eventuellt uppehållstillstånd. Denna utredning får i första skedet inte ta mer än två månader. Utredningen måste gå snabbt, eftersom det innebär ett stort psykiskt lidande för den asylsökande att vänta. Mot bakgrund av det ska ensamkommande ungdomar och barn i första hand placeras i fosterhem när de kommit till Sverige.

Illegala invandrare

Många människor uppehåller sig i Sverige illegalt. Dessa har antingen valt att inte söka asyl över huvud taget eller gömmer sig efter ett avslag på asylansökan. Detta är ett stort problem eftersom det innebär att personerna i fråga redan från början visar att de inte respekterar svensk lag. Illegala invandrare riskerar dessutom att hamna i en socialt utsatt situation, att utnyttjas ekonomiskt eller hamna i kriminalitet.

Den som saknar rätt att vistas i landet ska återvända hem. Staten ska därför genom polisen aktivt söka upp dessa illegala invandrare och utvisa dem. I väntan på att utvisningen verkställs ska den illegala invandraren ha rätt till akutvård, undersökning, vård och behandling av tillstånd som vid fördröjd behandling kan innebära ökade hälsokostnader och risker, men då de saknar rätt att vistas i landet så måste de själva eller deras hemländer stå kostnaden för detta.

Inga ekonomiska bidrag ska utbetalas till illegala invandrare från det offentliga. Dagsersättningen ska upphöra helt vid ett avslag på asylansökan och kommunernas socialtjänst ska förbjudas att betala ut försörjningsstöd till personer som vistas illegalt i landet. Vad gäller skolgång så ska det erbjudas av de illegala invandrarnas hemland. Denna avvägning är nödvändig för att säkerställa en värdig tillvaro, utan att skapa incitament för att uppehålla sig i Sverige illegalt.

Samhällsgemenskap - inte multikulturalism

KDU:s utgångspunkt i integrationspolitiken är åtskillnaden mellan ett mångkulturellt samhälle såsom faktisk företeelse och multikulturalismen som utopisk ideologi. Det första innebär att det behöver finnas en förståelse och respekt för att nyanlända tar med sig sin kultur, sin identitet, sin religion och bevarar en viss koppling till det forna hemlandet samtidigt som det ska råda respekt för den kultur som redan finns i det nya landet. Multikulturalismen intar däremot den politiska ståndpunkten att ingen gemensam kulturell grund behövs i ett samhälle, att lagstiftningen kan modifieras efter gruppstillhörighet och att etnisk isolering inte utgör ett problem. Denna ståndpunkt står i bjärt kontrast till tanken om en samhällsgemenskap där alla medborgare känner solidaritet med varandra och utgör även ett potentiellt hot mot ett samhälle präglad av kulturell mångfald.

En lyckad integrationspolitik

Målet för integrationspolitiken ska vara att nya medborgare deltar aktivt i samhällslivet och blir en del av det svenska samhället. Det handlar till viss del om kulturell anpassning, dvs. assimilation. Varje människa har rätt att fritt välja sin religion, bosätta sig var hon vill, fira vilka högtider och äta vilken mat hon vill. Detta är en självklarhet. Samtidigt måste målet med den svenska integrationspolitiken vara att den enskilde lär sig svenska, bryter ett eventuellt utanförskap, tar till sig vår gemensamma värdegrund, respekterar svenska lagar och institutioner, känner ett ansvar för vår samhällsgemenskap och identifierar sig som svensk. Framväxten av parallellsamhällen kan inte accepteras. Därför är det av yttersta vikt att nyanlända invandrare snabbt tar del av undervisning i svenska språket, information om det svenska samhället samt möts av en fungerande bostads- och arbetsmarknad. Språkstudierna bör individanpassas och kombineras med praktik på arbetsplatser för att öka möjligheten till integration i samhällsgemenskapen. Samhällsorienteringen bör dessutom göras obligatorisk och ställas som krav för försörjningsstöd och ett språk- och medborgarskapstest ska genomföras av alla som önskar bli svenska medborgare.

Att tillvarata människors vilja och förmåga till egenförsörjning ska vara centralt. Det måste därför göras lätt för nya svenskar att snabbt komma i arbete eller att starta egna företag. Slopande av turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd (LAS), som speciellt drabbar unga och invandrare, skulle vara ett sätt att bättre integrera de som står långt från arbetsmarknaden. Introduktionsanställningar som tillåter en lägre ingångslön är ett annat viktigt förslag för att fler ska komma i arbete. Arbete bryter utanförskap och leder till att de nya svenskarna kan lära sig språket

snabbare och bidra till egen försörjning. Därför är sysselsättning en oerhört viktig del av integrationsprocessen.

Generellt bör frivilligorganisationers roll i kontakten med nyanlända flyktingar uppmärksammas och uppvärderas. Under handläggningstiden fungerar de både som mänsklig kontakt och som bevakare av ärendet. Utöver detta bör frivilliga stödfamiljer eller stödpersoner uppmuntras i integrationsprocessen. Dessa kan fungera som en länk in i det svenska samhället samtidigt som det också bidrar till en ökad förståelse för de nyanlända.

9. Sjukvård och hälsa

Kvalitativ sjukvård för alla

Alla människor i samhället oavsett bostadsort, ålder eller sociala och ekonomiska förutsättningar ska garanteras en hälso- och sjukvård av god kvalitet. Landstingen bör avskaffas och staten ska ta över ansvaret för hälso- och sjukvården. Landstingsskatten ersätts av en obligatorisk sjukvårdsförsäkring som ger alla rätt till likvärdig vård. Detta öppnar upp för fortsatt nydaning inom sjukvården där individens behov står främst. En värdighetsgaranti som ger patienten rätt till ett visst minimiskydd av värdighet och kvalitet ska finnas i sjukvården.

Vården ska finnas tillgänglig i tid och människor ska inte fastna i vårdköer. För det krävs både tillräckligt med vårdplatser och smartare resurser. Kömiljarden var en prestationsbaserad ersättning till landsting som kortade vårdköerna mer än vad vårdgarantin krävde. Den kapade köer effektivt och behöver återinföras, men vi skulle behöva fler prestationsbaserade ersättningar för att öka antalet tillgängliga vårdplatser.

En grundförutsättning för vård av hög kvalitet är förmågan att attrahera kompetent personal. För att vården ska kunna attrahera kompetent personal krävs tillräckligt med utbildningsplatser och en mångfald av utförare att välja på, bland annat för att konkurrensen mellan utförare skall uppstå och lönerna höjas. Vårdserviceteam som kan avlasta sjuksköterskorna är också ett sätt att göra vårddyrket mer attraktivt.

Illegala invandrare vistades i Sverige ska ha rätt till akutvård, undersökning, vård och behandling av tillstånd som vid fördröjd behandling kan innebära ökade hälsokostnader och risker, men då de saknar rätt att vistas i landet så måste de själva eller deras hemländer stå kostnaden för detta.

Anhöriga som vårdar sina äldre i hemmet ska erbjudas viss sjukvårdsutrustning, avlösning och stöd till bostadsförbättring. Till detta bör också en vårdlön finnas, det vill säga en ersättning med rätt till sjukpenning och pension till anhöriga.

Psykisk ohälsa kräver värderingsskifte

Den svenska psykiatrivården måste omedelbart restaureras så att psykiskt sjuka får tillbörlig hjälp och att deras lidande inte negligeras av samhället. Vidare måste placering av psykiskt sjuka ickekriminella på rättspsykiatriska anstalter upphöra. Det måste finnas tillräckligt med vårdplatser inom ordinarie psykiatri.

KDU välkomnar satsningar på fler vårdplatser i barn- och ungdomspsykiatrin samt verkar för att samtliga elever i den svenska skolan ska ha tillgång till en kurator och kan komma i kontakt med elevhälsan varje dag. Vi inser dock att problemet med ungdomars psykiska ohälsa går mycket djupare än så. Det krävs en familj- och skattepolitik som ger större utrymme i människors privatekonomi och som på så vis förebygger de bråk om tid och pengar som annars riskerar att leda till familjesplittring och psykisk ohälsa.

Det krävs också något så drastiskt som ett värderingsskifte. Sverige behöver ett varmare samhällsklimat. Det handlar om att främja värderingar som omtanke, medmänsklighet och människovärde. För att klara av att bekämpa en av vår tids största samhällsproblem duger det inte att solidariteten börjar i riksdagen – den måste börja hos medborgarna. Vi enskilda människor och civilsamhället måste bli bättre på att bry oss om och erbjuda hjälp människa till människa.

Rätten att välja vård

Valfriheten inom all sjukvård skall garanteras. Vare sig det gäller tandvård eller äldreomsorg skall det offentliga säkra största möjliga valfrihet inom ramen för kvalitet och systemsäkerhet. Det offentliga skall

vidare säkra en värdig ålderdom för alla och i detta ingår rätten för äldre att välja var och hur de vill tillbringa den. Äldreboende med annan språkriktning än svenska eller med konfessionell karaktär skall vara tillåtet och boenden med olika profil och teman ska uppmuntras.

Lagen om valfrihetssystem (LOV) har varit ett viktigt steg mot ett större patient- och personalinflytande över vården i Sverige, både genom att öka den enskildes valfrihet och konkurrensutsätta de offentliga alternativen. För att förbättra och öppna upp svensk sjukvård ytterligare vill KDU peka på tre viktiga reformområden. Vid offentliga upphandlingar måste kvalitetsperspektivet säkras på ett bättre sätt än idag; då enbart fokus på lägsta pris per tjänst inte står i samklang med det service- och medmänskoperspektiv som måste finnas i vården. Företag tillkomna genom avknoppning, ideella organisationer samt företag med lokalanknytning bör ges företräde vid upphandling. Det offentliga måste även genom enklare regler och stöd tillgodose att en bättre bredd existerar bland vårdföretagen. De nuvarande utmaningarna på vårdområdet står inte i kontrast till vårdmonopol – utan tvärtom måste valfriheten stärkas ytterligare genom ännu fler och diversifierade utförare.

Rätten till liv

Aktiv dödshjälp innebär en grov kränkning mot människovärdet och rätten till liv. Sjukvårdens syfte och läkarkårens ansvar kan aldrig samexistera med tanken att människoliv aktivt får utsläckas. En legalisering skulle innebära mycket stor moralisk påfrestning på läkarkåren vad gäller beslut och utförande och skulle även kunna leda till ett samhällsklimat där den svårt sjuke upplever att dödshjälp istället för stöd är det som förväntas av omgivningen.

Organdonationer är ett viktigt sätt att garantera att fler människor kan räddas av sjukvården och möjligheten att göra detta bör underlättas. Samtidigt är det av yttersta vikt att motverka organhandel, vare sig det skulle sker genom legalisering eller svarthandel, då det leder till trivialisering av människovärdet och ett potentiellt utnyttjande av utsatta personer i samhället.

Abort - ett etiskt dilemma

De höga aborttalen i Sverige är mycket oroande och här är ett långsiktigt arbete nödvändigt för att minimera antalet aborter. Ett förbud mot abort är inte lösningen på detta, istället är det främst genom förebyggande åtgärder som antalet aborter ska minska. Exempel på sådana kan vara stödfamiljer, ekonomiskt stöd samt information om möjligheterna till adoption.

Skolans sex- och samlevnadsundervisning bör i större utsträckning omfatta det etiska dilemma en abort innebär och tydligt belysa dess psykologiska aspekt. Här behövs en attitydförändring så att abort endast betraktas som en sista väg ut och aldrig som ett preventivmedel eller som ren familjeplanering. Dagen-efter-piller bör t.ex. vara receptbelagda. Samtidigt skall det på varje apotek finnas minst en person tillgänglig som kan skriva ut sådana recept. Vidare ska mödravårdscentraler och ungdomsmottagningar inta en stödjande och neutral attityd oavsett om kvinnan väljer att behålla barnet eller inte.

En abort innebär ofta en känslomässigt påfrestande upplevelse varför en abort innan den genomförs bör föregås av ett samtal mellan den berörda kvinnan och mannen med kurator. Ett nationellt register över aborter bör även inrättas för att underlätta forskning kring fysiska och psykiska faktorer som påverkar abort samt de risker ingreppet kan medföra.

En tydlig skiljelinje går mellan den tidpunkt när kvinnan själv kan välja abort och när livet på för tidigt födda barn kan räddas. Inga foster får lämnas att självdö vid misslyckade aborter och sådana situationer ska täckas av Lex-Maria-lagstiftningen. Fosterdiagnostik är ett fantastiskt redskap men kan användas till farliga syften. En utveckling mot att foster sorteras bort p.g.a. funktionsnedsättning, kön etc. måste till varje pris undvikas. Därför skall könsbestämning av foster innan 18:e veckan inte vara tillåtet.

Människovärde i genetiken

Ny medicinsk teknologi och forskning har gjort det möjligt för oss människor att tränga allt djupare in i livets biologi och kemi. Med denna utveckling vilar ett stort ansvar på samhället. Användning av information om den mänskliga arvsmassan för otillåtna syften måste förebyggas med kraftfull lagstiftning om hur, när och vilka som ska ha tillgång till informationen. Det ska inte vara tillåtet att ta patent på mänskliga gener. Människovärdet måste alltid respekteras och ingen får behandlas som varor för andras syften varför all mänsklig kloning, embryonal stamcells forskning ska vara förbjudet, liksom forskning på aborterade foster.

Motverka alkohol- och drogmissbruk

Missbruk av alkohol och andra droger är ett allvarligt samhällsproblem. Därför behövs en aktiv politik för att minska drogmissbruket men också en omfattande attitydförändring i samhället. Tydlig information om skadeverkningar av alkohol, narkotika, tobak och doping ska vara en del i skolundervisningen.

Ickemedicinskt innehav och bruk av narkotika ska vara förbjudet och drogliberala tendenser skall bekämpas. Ideella alternativ för vård av missbrukare ska uppmuntras av samhället i större utsträckning och kontrollfunktionen i vården efterlevas noggrant. Brukare av tyngre droger ska kunna tvångsomhändertras för rehabilitering.

KDU vill ha en restriktiv alkoholpolitik med målet att minska alkoholmissbruket i Sverige. Med tanke på den inverkan alkoholen har på en ung människors hälsa och alkoholens koppling till våld i samhället vill vi att 20 år fortsatt ska gälla för inköp vid Systembolaget. Vi ser en betydande risk att alkoholen skulle sprida sig ännu längre ner i åldrarna om åldersgränsen för att handla på Systembolaget skulle sänkas till 18 år. Kontrollen över serveringstillstånden måste förbättras och det ska vara enkelt att dra in tillstånd som missbrukas. Skattepolitiken är ett effektivt redskap i arbetet att hålla alkoholkonsumtionen nere och ett högt pris minskar efterfrågan på alkohol. En restriktiv alkoholpolitik är motiverad då de flesta våldsbrott är alkoholrelaterade och fungerar som en garant för ett tryggt och säkert samhälle. Försäljning av alkohol till minderåriga, hembränning och smuggling måste bekämpas kraftfullt och straffen för denna typ av brott ska höjas. I linje med en ansvarsfull alkoholpolitik är det naturligt att kräva låga införselkvoter för alkohol inom hela EU och i synnerhet för de länder som har låga skatter på alkohol.

Tobaken är ett allvarligt hot mot folkhälsan. Inköpsåldern för tobak ska vara 18 år och tillstånd ska vara lätt att dra in för affärsinnehavare som säljer till minderårig. I större utsträckning än idag ska de skattemedel som staten får in via tobak gå till cancerforskning.

10. Socialpolitik

Respekt för alla människors okränkbara värde

Varje människa är unik och har ett okränkbart värde som inte går att förbruka. Förtryck, diskriminering och andra orättvisor kan aldrig accepteras. När människor inte blir accepterade för vilka de är innebär det, förutom en kränkning av den enskilde, också en enorm samhällsförlust eftersom dessa personer inte tillåts utvecklas och bidra till det allmänna goda. Lagstiftning och politiskt agerande är viktigt men än viktigare är vilken människosyn som råder i samhället. När samhället präglas av solidaritet, ansvarstagande och respekt kan alla människor utvecklas till sitt bästa jag och samhällsgemenskapen stärks.

Kvinnor och män – jämlika och kompletterande

KDU förespråkar jämställdhet och tar avstånd från feminismen. Vi vänder oss emot såväl radikalfeministernas som liberalfeministernas kollektivistiska världsbild om en kamp mellan och mot könen. Hela samhället tjänar på att alla människor, både män och kvinnor, ges utrymme att vara unika personer som förtjänar respekt samt lika rättigheter och villkor. Jämställdhet är inte i första hand en politisk fråga och skapas inte främst genom politiska beslut utan genom mellanmänsklig respekt och solidaritet. Utgångspunkt ska alltid vara att jämlikhet bygger på den enskildes möjlighet att själva välja i sina vardagsituationer. En helt jämn könsfördelning mellan kvinnor och män på livets alla områden är därför inte ett självändamål för KDU. Förnekande av att män och kvinnor tenderar att göra olika val är inte jämlikhet utan istället försök otillbörlig likriktning. Föräldrars val kopplade till kön kan t.ex. aldrig tas som intäkt för en förminskande och ofri familjepolitik.

KDU tar tydligt avstånd från all form av kvotering, oavsett syfte eller sammanhang. Kvotering på arbetsmarknaden p.g.a. gruppstillhörighet utgör i sig aktiv diskriminering. Jämställdhetslagen skall reformeras så att dess syfte ska vara att värna den enskilde, både kvinnor och män, och beskäras så att t.ex. tjejtaxa och herr-klippning åter blir tillåtet.

Daghem och skola ska genomsyras av ett ständigt arbete att utveckla barnens unika förmågor och karaktär. Detta står i bjärt kontrast den sociala ingenjörskonst som präglat svensk utbildning, där skolan av genuspedagoger betraktas som ett könspolitiskt projekt som syftar till att få pojkar och flickor att ändra beteende. Skolan måste dock aktivt jobba för att ge både tjejer och killar tillgång till likvärdig utbildning och utrymme. Lärarutbildningen måste ta upp dessa frågor på ett tydligt sätt och det måste även satsas på utbildning av befintliga lärare. Frågor om jämställdhet, respekten för sina medmänniskor och synen på tjejer och killar ska behandlas i undervisningen så att alla får möjlighet att reflektera över dessa frågor.

Funktionshindrade ska ha tillgänglighet

Det offentliga rummet ska vara öppet och tillgängligt för alla. Skolor, museer allmänna serviceinrättningar liksom kollektivtrafiken ska anpassas så att rörelsehindrade ges möjligheter att använda dessa utan svårighet. Vid stadsplanering skall detta tas i beaktande då ingen med funktionshinder ska utestängas från det offentliga rummet till följd av sitt handikapp. Det offentliga måste tillgodose att alla kan delta i samhället på rimliga villkor.

Ett exempel på funktionshinderanpassning är att hörselskadade barn och ungdomar ska ha rätt att av kommunen få pedagogisk undervisning som är anpassad utefter deras behov. "Dövskolorna" skall i sin bedömning för intagning gå efter behovet av teckenspråk före antalet decibel nedsatt hörsel för att säkra att de som behöver plats får den. Vidare bör alla offentliga organ vara anpassade med teleslinga så att även hörselskadade kan vara delaktiga.

Hemlöshet

En nollvision mot hemlöshet skall råda i hela landet. Egen bostad och drogfri livsstil är de två viktigaste stegen för att hjälpa människor tillbaka in i samhället. Ett nära samarbete med det civila samhället i form av välgörenhetsorganisationer och samfund är även ett viktigt verktyg i detta arbete. Sveriges kommuner och landsting bör även förhandla fram ett avtal om öppna härbärgen som kan ge alla hemlösa samma chans att komma in på härbärgen i den stad de befinner sig. Ett sådant avtal måste även säkra att en kommun inte kan kräva högre ersättning för grannkommunens hemlösa än vad kommunen betalar för de hemlösa i den egna kommunen.

11. Kultur

Människan har mer än materiella behov

Människan har inte endast materiella behov utan också andliga. Kultur är ett uttryck för den mänskliga gemenskapen och en förutsättning för civilisation. För att vi människor ska må bra behöver våra kroppsliga, själsliga och andliga behov tillfredsställas. Det handlar både om att ge uttryck för sin egen skaparlust men också om att ta del av och njuta av det andra skapar. Kulturell aktivitet är både psykiskt och fysiskt hälsobefrämjande och därför är det viktigt att kulturella avväganden ges en plats i alla politiska avgöranden. Det offentliga uppgift kan aldrig i första hand vara att styra kulturutövningen enligt utilitaristiska preferenser utan ska vara att skapa grogrund och kanaler för enskilda och gemenskapers kulturutövning.

Västerländsk kultur

Vår västerländska kultur, med grund i kristendomen och antikens Grekland och Rom, är en omistlig del av vår identitet och vårt kulturella arv. Bristande kunskap om vårt arv minskar vår förståelse för nutida kulturyttringar samt samtidsfenomen och måste motverkas. Denna vår kulturella identitet har utvecklats och bevarats genom en öppen och kontinuerlig dialog människor samt folk emellan och det är därför av yttersta vikt att yttrande- och religionsfrihet får råda. Staten ska inte lägga sig i konfessionella frågor och en människas andliga liv tillhör hennes privata sfär. Detta betyder dock inte att Sverige skall bryta ned sitt kristna arv utan istället värda det. Kristendomen har en naturlig särställning bland andra livsåskådningar och detta skall reflekteras i de offentliga institutionerna. Staten bör även stå som en yttersta garant för bevarandet av de kyrkliga byggnader som bedöms ha ett kulturhistoriskt värde.

Svensk kultur

Den svenska identiteten skall vara en källa till stolthet och samhörighet och en sund och inkluderande nationell gemenskapskänsla ska fungera som motvikt mot främlingsfientliga krafter.

Svenska språket är en ovärderlig del av den svenska kulturella gemenskapen. Det utgör både en skyldighet för varje person boende i Sverige att lära sig men också en rättighet vad gäller språkinläringen. Alla ska kunna bruka svenska i all kontakt med myndigheter och allt material från EU som berör svenska medborgare ska översättas till svenska. Rätten att använda finska, tornedalsfinska och samiska i kontakt med myndigheter skall tillgodoses.

En levande kultur i hela landet

Runt om i Sverige bedrivs en levande och kraftfull verksamhet i olika former och det är därför viktigt att satsningar på kultur sprids till olika delar av landet. Kulturpolitiken får inte bli centraliserad utan ska istället få utvecklas på lokal och regional nivå så nära människan som möjligt. Stöden till regional kulturverksamhet är central och skulle underlättas ytterligare genom att dagens bidrag till kulturutövare ersätts med ett skatteavdragssystem.

Satsa på barn och unga

De kommunala musik- och kulturskolorna spelar en stor roll. De bidrar till att skapa en meningsfull fritid för många barn och ungdomar och stöttar ungas skaparlust och kreativitet. I enlighet med FN:s barnkonvention där varje barns rätt till kultur, lek och fritid finns förklarade bör kultursatsningar framförallt rikta sig mot ungdomar och deras möjlighet till kulturell utveckling.

Minska generationsklyftor

Föreningslivet kan vara en arena för olika generationer att mötas och minska de klyftor som idag finns mellan olika åldersgrupper. Att unga lär sig demokrati, organisatoriskt arbete och laganda från äldre

förebilder är ett viktigt steg i alla organisationers arbete. För att underlätta möten över generationsgränserna måste det offentliga uppmuntra och stödja de mötesplatser som finns. Oavsett andelen unga i en förening ska bidrag utgå för alla ungdomar som är verksamma då detta är ett sätt att uppmuntra generationsövergripande verksamhet.

Avskaffa public service

Public service (SVT, SR samt UR) ska avskaffas. Allt statlig ägande i tv och radio skall begränsas. För att fullfölja denna princip om ickeinblandning ska även presstödet dras in.

12. Miljö

En global miljöpolitik för framtiden

Vi människor är beroende av en ren miljö för vår överlevnad. Rent vatten, frisk luft och en brukbar jord är element som vi tillsammans måste värna om, nu och för framtida generationer. Förvaltningskapstanken, som är en av kristdemokratins grundstenar, lär oss att vara rädda om jordens resurser och att ta ansvar för skapelsen. Det är vårt mänskliga ansvar att inte överutnyttja resurserna så att kommande generationer blir lidande. Utgångspunkten för miljöarbetet skall vara den enskilde och lokalsamhällets vilja att vårda och skydda sin närmiljö och sitt kulturlandskap men också behovet av internationell samordning och ömsesidigt utbyte.

Koldioxidutsläpp stannar inte innanför landsgränserna och ett oljeutsläpp drabbar ofta flera länders kustmiljö. Därför är det av största vikt att miljöarbetet samordnas. En av de största utmaningarna är att se till att gränsöverskridande konsekvenser av nationella politiska beslut bekostas av den som faktiskt orsakat dem. Globala regelverk och minimiregler under FN:s regi, kombinerat med ytterligare incitament för företag att gå i spetsen för ökade reformer inom miljöområdet är ett sätt att harmonisera villkoren samtidigt som nytänkande uppmuntras.

EU och miljön

EU med sin inflytelserika ställning lämpar sig väl för koordinerat miljöarbete. Det krävs en lång rad åtgärder för att vända utsläppstrenden. EU-strategin för handel med utsläppsprätter är en viktig del som borde expanderas till andra områden som till exempel kväve, svaveloxider, fosfor osv.

Dagens system fungerar dock inte tillräckligt väl, utan bör utvecklas och justeras så att utsläppen minskas ytterligare. Det är samtidigt viktigt att systemet med utsläppshandel är utformat på ett sätt som inte skadar Europas konkurrenskraft. EU-länderna ska gå före i den gröna omställningen, men vi måste samtidigt ta ansvar för konkurrenskraft, jobb och välfärd. Vi måste kombinera dessa delar.

Transportsektorn är även ett område där en gemensam EU-policy kan göra stor verkan. För att underlätta pant bör även ett gemensamt system inrättas inom hela EU vad avser både förpackningar och eventuellt även läkemedel. För att konsumenter med gott samvete ska kunna gå över till alternativa bränslen borde certifieringen av biobränslen även inkludera andra viktiga miljö- och rättviseaspekter vid sidan av koldioxidreduktion och certifieringen bör harmoniseras internationellt.

Det behövs fler standardiserade och bindande regler för miljöinformation från företag för att konsumenter lättare ska kunna göra miljömedvetna val. Det ska vara enkelt att vara miljövän.

Hållbar utveckling – en fråga om överlevnad

Nyttjande av resurser måste präglas av insikten att naturen också får en chans att återhämta sig. Vi måste ha en utveckling som tillgodoser behoven idag utan att försvaga kommande generationers förmåga att tillgodose sina - således en verkligt hållbar utveckling. Den resursslösarkultur som råder i framförallt västvärlden måste ersättas av förvaltningsamhället. Graden av kretsloppstänkande och återanvändning måste öka. Strävan att förbruka mindre av ändliga resurser och ett personligt ansvar för kretslopp och avfallshantering är en nödvändighet.

De industrialiserade länderna har ett ansvar att hjälpa utvecklingsländer till en hållbar utveckling i form klimatbistånd. Miljöteknologi borde i större utsträckning och i snabbare takt komma befolkningen i utvecklingsländer till del. Lärdomarna från misstagen som begicks vid industrialisering måste förmedlas vidare så att inte samma miljömisslag begås igen.

Minska användningen av fossila bränslen

Beroendet av ändliga naturresurser såsom olja, kol och naturgas är djupt problematisk. Vetskapen om att resurserna kommer ta slut, demokratiska staters energiberoende av diktaturer samt negativ miljöpåverkan är bara några anledningar till att användning av fossila bränslen måste minska kraftigt. Nyttjande av förnybara energikällor såsom bioenergi, vattenkraft, vindkraft och solenergi måste därför ske i större utsträckning. Därför skall tillhöriga resurser tillskjutas till arbetet med att forska kring och utveckla förnybara energikällor. Olika ekonomiska styrmedel kan vara mycket effektiva i miljöpolitiken. Skatter, avgifter och subventioner kan vara hjälpmedel för att knyta samman ekonomi och ekologi.

Det ska vara dyrt att smutsa ned. Den som förorenar ska själv bära kostnaderna för detta och inte det offentliga, den så kallade "Polluter Pay"-principen (PPP). Parallellt ska även företag som tillämpar miljötankande i produktframställning gynnas av miljölagstiftningens utformning. Denna princip måste gälla inom alla områden. Miljövänliga bilar, tåg, spårvagnar, och båttrafik bör gynnas för sin energieffektivitet. Flyget skall inkluderas i handeln med utsläppsrätter.

En väl utbyggd kollektivtrafik med rimliga och för studenter rabatterade priser i städerna är en förutsättning för renare miljö. För dem som bor i glesbygd är bilen många gånger oundgänglig. Utveckling av alternativa drivmedel, som har ingen eller mindre påverkan på miljön, ska prioriteras. Det ska löna sig att köra miljövänligt, bland annat genom att bilar med miljövänliga drivmedel ska erbjudas gratis parkering på kommunala parkeringsplatser. De kostnader som drivmedelsskatterna medför för privatpersoner måste hållas på en rimlig nivå för att inte drabba människor på landsbygden alltför hårt. Därför skall de nuvarande drivmedelsskatterna sänkas.

En ansvarsfull energipolitik

Kärnkraft är ur klimatsynpunkt en ren energikälla, därför måste avveckling av fossila bränslen gå före avveckling av kärnkraft. Ur ekonomisk synvinkel är också kärnkraft en billig energikälla i jämförelse med många andra energislag, varför den blir konkurrenskraftig. Punktbeskattningen av kärnkraft bör avskaffas. Kärnkraften, och inte minst det avfall den lämnar efter sig, är dock problematisk. Ökad forskning skulle kunna minska halveringstiden avsevärt och göra att vi även kan utvinna mer energi. Kärnkraften bör behållas och tillåtas expandera så länge den uppfyller säkerhetskraven och är ekonomiskt och miljömässigt försvarbar. Alternativa energikällor skall användas parallellt och kommer när de uppnått god effektivitet kunna fasa ut kärnkraften. Energipolitik är samtidigt säkerhetspolitik och behovet av fossila bränslen skapar beroendeställning för mottagarlandet.

Värna djuren

Förvaltarskapstanken inkluderar även djuren. God djurhållning ska utgå ifrån djurens naturliga beteende och djurplågeri skall bestraffas hårt. Långa och plågsamma djurtransporter skall upphöra då de orsakar djur onödigt lidande och tidelag ska vara kriminaliserat.

13. Utrikespolitik

Människovärdet före allt

Det unika och okränkbara människovärdet ska vara vägledande i alla politiska ställningstaganden. Detta erkännande av människans universella rättigheter, skyldigheter och behov innebär ett stort förpliktigande och ansvar. Alla utrikespolitiska beslut och doktriner måste vägas mot detta då människan är alltid viktigare än nationsgränser och ekonomiska hänsyn. Ideallösningen på alla internationella konflikter skall vara bilaterala avtal och fredligt utomstående stöd. För att avvärja kränkningar mot mänskliga rättigheter eller akuta krigssituationer kan dock väpnad intervention, uni- eller bilateralt vara befogat. Då stater misslyckats med att skydda människors säkerhet, eller systematiskt bryter mot mänskliga rättigheter finns det nämligen en förpliktelse för oss att ställa upp för våra utsatta medmänniskor och vi kan aldrig förhålla oss neutrala till om våra grannländer anfalls.

Ett sådant beslut om väpnad intervention får dock aldrig frikopplas från etiska och sociala hänsynstagande och måste ske inom ramen för vad som är att betrakta som rättfärdigt krig. Med rättfärdigt krig avses ett krig som syftar till självförvar, skyddandet av människoliv eller säkrandet av grundläggande mänskliga rättigheter. Vapeninsatsen måste alltid stå i proportion till det som avses försvaras och den förödelse som därigenom uppstår. Aggression riktad mot civila är aldrig försvarbart enligt definitionen av rättfärdigt krig och det måste alltid finnas en seriöst grundad utsikt till framgång.

Ett betydelsefullt och aktivt FN

Sveriges engagemang i Förenta Nationerna (FN) är viktigt. Fler och fler av dagens problem är gränsöverskridande och kräver gemensam handling och för detta ändamål är FN unikt genom sitt globala omfång. Samtidigt finns ett stort behov av att demokratisera och effektivisera organisationen.

Ett internationellt engagerat Sverige är något positivt, vare sig det gäller deltagande i civila eller militära aktioner. FN ska utföra humanitära interventioner när så krävs då ansvaret för människovärdet alltid måste gå före statssuveränitet. Beslut och ingripanden bör vara gemensamma för att inte minska dess legalitet men unilaterala insatser kan också vara legitima, om de sker i försvar av grundläggande mänskliga rättigheter, exempelvis för att förhindra folkmord.

Alla FN länder måste göra sitt yttersta för att leva upp till sina antaganden och alla stater ska betala sina medlemsavgifter. Inga stater som begår brott mot mänskliga rättigheter skall tillåtas i kommittéer där dessa frågor övervakas. FN bör även i högre grad få en problemlösande funktion för att kunna agera skiljedomare i internationella tvister och i möjligaste mån förhindra att väpnade konflikter bryter ut. De internationella domstolarna fyller redan idag en viktig funktion och det är av yttersta vikt att medlemsländerna följer domarna.

Europeiska Unionen (EU)

KDU förespråkar ett fortsatt svenskt medlemskap i Europeiska Unionen (EU). Som en frivillig sammanslutning av självständiga nationer med kulturell och historisk samhörighet, som har beslutat att finna gemensamma lösningar inom en rad områden, är unionen ett naturligt forum för Sverige. EU har bidragit till att Europa är betydligt tryggare och fredligare än någonsin tidigare. Vi ska värna och fokusera på det som unionen har gjort bra, såsom den inre marknaden och de fyra friheterna. EU behöver dessutom försöka samordna migrationspolitiken och finna gemensamma lösningar på miljöproblemen. Vi behöver ett starkare samarbete för att bekämpa organiserad brottslighet och terrorism samt för att ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv bättre kunna stå upp emot Ryssland. Parallellt med att trygga sina medlemsländers intressen har EU ett globalt ansvar i arbetet för fattigdomsbekämpning, rättvisare handelsvillkor och i kampen för demokrati och mänskliga rättigheter.

Samtidigt som EU måste kunna agera kraftfullt på områden där medlemsländerna vill samarbeta är det också viktigt att EU inte lägger sig i politiska avvägningar som bättre kan hanteras på en lägre nivå. KDU motsätter oss klart och tydligt en europeisk federation i form av ett Europas Förenade Stater, och menar istället att makt måste flyttas närmare medborgarna till medlemsstaterna och de nationella parlamenten. Vi vill se ett EU som gör färre saker och som gör dem bättre. Därför motsätter sig KDU införandet av euron i Sverige, en fjärde skattenivå i form av en EU-skatt liksom den sociala pelaren och ett gemensamt EU-försvar. Vi ställer oss istället positiva till skattekonkurrens och institutionell konkurrens mellan EU-länder.

Subsidiaritetsprincipen måste vara vägledande för samarbetet, dvs. det medlemsstaterna själva klarar av att besluta om ska de också få fatta besluta om. KDU anser att bindande folkomröstningar ska hållas i Sverige vid varje större fördragsändring som innebär att betydande makt överförs från riksdagen till EU. Dessa förändringar är viktiga dels för politisk effektivisering men också för att EU ska kunna få en större folklig förankring.

EU har ett särskilt ansvar för sitt närområde och att flera länder står på tröskeln till medlemskap är positivt för utvecklingen. Grundläggande krav för medlemskap måste naturligtvis vara demokrati, respekt för mänskliga rättigheter, ekonomisk stabilitet och att landet har en kulturell förankring i Europa.

En rättvis handel

Frihandel är det bästa redskapet för fortsatt ekonomisk utveckling och därför måste handelshindren blir färre och alla Sveriges skatter och tullar på import på sikt avskaffas. Handelspolitiken ska ta hänsyn till vad som bäst förser världens människor med kvalitativa och billiga varor utan att orsaka ekologiska eller sociala skador. Frihandel leder samtidigt till ökat välstånd och är en möjlighet för utvecklingsländer att lyfta sig ur fattigdom samtidigt som den bidrar till kulturer möts och kontakten mellan människor ökar.

WTO:s roll måste utvecklas utifrån dessa hänsynstaganden samt utifrån det faktum att i-länder åtnjuter en styrkeposition gentemot utvecklingsländer. En respekt för de inre marknadernas dynamik får inte påskyndas av förhastade ställningstaganden utan måste ta hänsyn till det unika landets situation. Den rika världen ska gå före i att avskaffa sina handelshinder men också aktivt delta i utvecklingssamarbete och skuldavskrivning.

EU:s jordbrukspolitik måste reformeras genom kraftigt reducerade jordbrukssubventioner och avskaffande av exportstödet, som slår ut utomeuropeiska lantbrukares produkter. Långsiktigt bör jordbruksstödet helt slopas, och EU:s fiskeavtal bör omformas för att uppnå ett hållbart fiske byggt på äganderätter.

Utvecklingssamarbete byggt på partnerskap

Solidaritetsstanken medför att vi har en skyldighet gentemot andra människor och att vi varken kan eller ska avsäga oss ansvaret för våra medmänniskors situation över världen. I en värld där fattigdom och politisk instabilitet utgör reella problem är det självklart att Sverige ska ha en generös biståndspolitik. Biståndspolitikens mål måste alltid vara att stötta en utveckling mot dräglig levnadsstandard, fredliga samexistens och stabila politiska institutioner som en verklighet för alla världens människor.

Utvecklingssamarbetet ska syfta till att lyfta upp människor och samhällen och får inte skapa onödiga beroendesituationer eller stötta diktatorer. Bistånd får aldrig betraktas som ett självändamål utan måste alltid betraktas i ljuset av sin effektivitet och dess långsiktiga konsekvenser i riktning mot reella samhällelig utveckling i mottagarlandet.

Bistånd för hållbar utveckling

Lån från industrialiserade länder till utvecklingsländer bör i större utsträckning avskrivas eftersom dessa hämmar utveckling och minskar investeringsviljan. Skuldavskrivning kan dock inte ske utan motprestation och mänskliga rättigheter, demokratisering samt marknadsekonomi måste vara en naturlig del i denna process. Utvecklingssamarbetet måste bygga på partnerskap och syfta till en långsiktig, hållbar utveckling där även miljöaspekter vägs in. I odemokratiska länder ska biståndet uteslutande riktas till det civila samhället så att det kommer de behövande till del och kan bidra till en förändring av landet underifrån. Det svenska biståndet skall vara obundet och kontrolleras noggrant för att ordentligt fylla dess avsedda funktion och inte förlora sin legitimitet.

Demokrati, handel, privat äganderätt och marknadsekonomi är hörnstenarna för att lyfta stater ut ur fattigdom. För att ha en hög effektivitet i biståndet bör SIDA öronmärka resurser till mikrokreditprojekt och avskaffa budgetstödet. Idéburna organisationer och folkrörelser bör kanalisera en stor del av det svenska biståndet. Genom detta kommer utbytet mellan givare och mottagare ökar och medlen kommer verkligen de berörda till del. HIV/aids-situationen är akut och utgör ett av de största utvecklingshindren i många länder. Sjukdomen bidrar till oerhörd misär och ofrivillig passivisering. Det är av oerhörd vikt att det förebyggande arbetet fortsätter, att forskning på området utvecklas och att Sverige bidrar till att kraftigt subventionera bromsmediciner. En FN-fond för medicinpatent bör även inrättas som ska köpa patenträttigheter från läkemedelsindustrin i syfte att göra mediciner och vacciner tillgängliga i utvecklingsländer.

Biståndet kan dock inte bara riktas mot materiella behov utan måste även bidra till att stötta människans sociala, kulturella och andliga behov. Fattigdom är först och främst ett tillstånd av ofrihet, en bristande frihet att välja och forma sin egen tillvaro. Svenska utvecklingsinsatser bör därför fokusera på ett stärkande av offentliga institutioners möjlighet att ge service till befolkningen. "Good governance" är ett centralt begrepp i detta arbete, och inkluderar bland annat bekämpning av korruption och säkrande av rättsliga ramar för privat näringsverksamhet. Detta inkluderar även ett generellt rättsskydd och stärkande av demokratiska institutioner och processer. Till detta kommer även behovet av åtgärder som stimulerar till ny näringsverksamhet och ett levande civilsamhälle, något som en betydlig del av biståndet bör ges till.

14. Försvar och säkerhet

Försvarsmaktens uppgifter

Försvarsmaktens främsta uppgift måste alltid vara att garantera den nationella säkerheten och att skydda svenska medborgare från fientliga angrepp. Samtidigt har vi ett ansvar för våra medmänniskor i andra länder. Sverige får aldrig någonsin förhålla sig neutralt till terror, förtryck och övergrepp. Vi har ett ansvar att stå upp för, och att kunna försvara, friheten, demokratin och människovärdet, oavsett om dessa värden är hotade hemma eller utomlands.

Nya hot nu och i framtiden

Världen har inte blivit mer fredlig sedan kalla krigets slut. Sovjetunionens fall innebar en stor seger för friheten men regionala konflikter, upprustning, terrorism, odemokratisk utveckling samt den omfattande spridningen av massförstörelsevapen visar att Sverige fortfarande har behov av ett trovärdigt försvar. Den nya säkerhetspolitiska situationen medför ett behov av beredskap för att kunna hantera internationell brottslighet, angrepp på infrastruktur, miljökatastrofer, massförstörelsevapen, flyktingströmmar och terrorism. Försvarspolitikerna ska tillsammans med utrikespolitiken och biståndspolitikerna verka fredsbevarande. Försvarsmaktens främsta uppgifter ska även fortsättningsvis vara att försvara Sverige mot väpnat angrepp, hävda vår territoriella integritet, bidra till fred och säkerhet i omvärlden samt stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred. Sverige ska därför oavsett hotbild ha ett starkt försvar.

Säkerhet kräver samarbete – om FN, EU och Nato

Det säkerhetspolitiska idealet ska alltid vara staters interaktion utan krig och genom fredliga konfliktlösningar. På världssenen bör FN vara effektivt, brett förankrat och starkt som organisation för global krishantering. Europeiska Unionen och Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa (OSSE) ska utvecklas och stärkas som regionala europeiska säkerhetsorganisationer. Nato bidrar även positivt till att stärka den europeiska säkerhetsordningen. Sverige ska ha kapacitet att delta i internationella operationer inom ramen för FN och EU.

KDU förespråkar också ett fullvärdigt svenskt medlemskap i Nato. Nato är utan tvekan den främsta garanten för fred, säkerhet och operativ förmåga i världen samt i och med Lissabonfördraget och den ensidiga svenska solidaritetsförklaringen från år 2009 är Sverige inte längre ett land som för en neutral säkerhetspolitik. KDU anser därför att det är dags att ta konsekvenserna av detta och ansöka om ett fullvärdigt svenskt medlemskap i den nordatlantiska försvarsalliansen. Den västerländska civilisationen är för en fredlig framtid och fortsatt ekonomiskt välstånd beroende av ökat politiskt, ekonomiskt och militärt samarbete mellan Europa och Nordamerika. Ett svenskt medlemskap i Nato skulle vara ett viktigt steg i denna riktning. Sverige hör helt enkelt hemma i Nato.

Värnplikt och yrkessoldater

Våra värderingar säger oss att vårt moraliska ansvar inte bara gäller för oss själva och våra egna handlingar, utan också för våra medmänniskor och vår omgivning, dvs. för vårt samhälle. Det är därför en plikt att försvara vårt land. Försvaret av fred och frihet är en medborgerlig likväl som statlig skyldighet, och den person som fullgör militärtjänst bör se sig själv som varande i fredens tjänst.

KDU anser mot bakgrund av det att allmän och könsneutral värnplikt i kombination med kontrakterade soldater är vägen framåt för att säkerställa försvaret av Sverige. När frivilligheten kompletteras med plikt får vi både yrkessoldaternas professionalitet och möjlighet att bygga fullskaliga förband. Därigenom förankras Försvarsmaktens arbete dessutom hos det svenska folket och försvarsviljan stärks.

Veteranstödspolitik

Sverige har bedrivit internationella insatser sedan 1948. Svenska soldater har under lång tid riskerat livet för andra människor fred och frihet och gör det än idag. Dessa svenskar gör en viktig insats för Sverige, hemma och utomlands, och är något som hedrar dem. Trots de skador som många av våra soldater ådragit sig i fredens tjänst har vi varit dåliga på att ta hand om våra veteraner. Många soldater och anhöriga upplever att man får bristfälligt stöd efter att soldaterna återvänt till Sverige. Detta är ovärdigt och KDU vill därför inrätta ett svenskt veterancentrum. Veterancentrum ska bedriva forskning kring veteranfrågor, erbjuda vård med specialkompetens kring de problem som är bundna till soldaternas tjänst samt kunna fungera som en mötesplats för soldater, anhöriga och frivilliga. KDU vill att ett skatteavdrag för gåvor till ideella organisationer ska återinföras och att det då även ska omfatta veteranstödorganisationer. Vi vill också att en soldat som avslutar sin militärtjänstgöring ska erhålla en särskild ersättning baserad på det antal år som personen ifråga deltagit i rikets försvar och genomförd militärtjänst har ett högt meritvärde vid såväl anställningar som vid ansökan till högre utbildning.

Försvarsindustri och vapenhandel

Sverige behöver en stark försvarsindustri. Detta för att förbli en intressant samarbetspartner när det säkerhetspolitiska läget förändras. Samtidigt behöver ett större fokus måste ligga på att köpa materiel som är anpassad efter Försvarets behov. Försvarets materialförsörjning ska alltid ske med försvarets operativa förmåga och Sveriges säkerhetspolitiska intresse i centrum. KDU anser att Sverige som huvudregel bör exportera försvarsmateriel till demokratier, men att vapenexport måste kunna ske även under pågående krig.

Kärnvapen är en realitet och det är spridningen av dem som ska förhindras genom internationell vapenkontroll som kan utövas av FN och OSSE. KDU säger dock nej till ett kärnvapenförbud i hela världen. Det är en orealistisk och utopisk tanke som dessutom är direkt skadlig. De enda som tjänar på att demokratier avvecklar sina vapen är skurkstaten som då ser en möjlighet att få ett övertag.

Kampen mot terrorismen

Internationella terroristnätverk har med förödande kraft visat på de nya hoten mot fred och säkerhet. I flera decennier har striden mellan väst och islamistisk terror pågått. Samtidigt har extremismen vuxit sig starkare. Friheten, demokratin och människovärdet måste försvaras och för det krävs ett ökat samarbete mellan länder som stödjer demokrati och mänskliga rättigheter.

Sverige ska alltid ha en god beredskap för att bekämpa terrorism och att förhindra terrorattacker. Polisen, den nationella insatsstyrkan och Säpo måste ges tillräckliga resurser samtidigt som samarbete med terrororganisationer ska vara kriminaliserat. KDU menar dessutom att de som stödjer eller strider för terrororganisationer som Islamiska staten (IS) ska kunna dömas för landsförräderi och att Sverige ska bidra militärt i kampen mot terrorismen. Vid behov ska Försvarets resurser kunna användas för att stödja polisen i samband med terror och annan liknande svår brottslighet i Sverige.

KDU anser att Sverige behöver göra mer i kampen mot extremismen. Vi behöver försvara de goda värderingar som har gjort Sverige starkt. Svenska myndigheter behöver därför få i uppdrag att stoppa utländsk finansiering av moskéer och föreningar från utländska regimer och organisationer som kan bidra till radikaliserings, våld eller terror och föreningar med odemokratiska kopplingar måste förlora sina bidrag. Svenska skolor behöver undervisa om islamism på samma sätt som man gör om nazismen och kommunismens brott mot mänskligheten.